АШАГ ШЭМЭТЭ КУКУРУЗА—АРТЕЛИИМНАЙ БАЯЛИГ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

№ 121 (8341)
МАЙН
24
ПЯТНИЦА
1957 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Кукурузые эрхим болзорто, һайн шанартайгаар тария!

Кукурузын эшэ намаагаар хэгдэ... силосэй угаа ехэ шэмэтэй, бу... ногоогоор хэгдэһэн силостэ ор... булюу һайн байһыень мүнөө ...лшан бүхэн, илангаяа һаалишад ...йса мэдэхэ болоо. «Кукурузын лэ ...лос элбэгээр үгэгты — бидэ һү ...ахал байхабди» гэжэ һаалишан ...хэн хэлэхэ.

Ушар иимэһээ манай республи... колхозууд болон совхозууд энэ ...лдэ үнеэн бүридөө 10 тонноһоо ба... бэшэ силос, гол түлэб кукурузын ...лос бэлэдхэхэ гэһэн уялга абан... Энэ уялгаа дүүргэхын түлөө ...нөө жэл душэ гаран мянган гек...рта кукуруза тарижа, тэрэнэйнгээ ...ктар бүриһөө 150 центнерһээ бага ...шэ ногоон тэжээл хуряажа абаха ...жэ Эхэ оронойнгоо үмэнэ үгэеэ ...һэн байнабди.

Абаһан энэ уялгаа ажал дээрээ ...елүүлхэ саг ерээ. Республикын ...да аймагуудай колхозууд, совхо...уд нютагайнгаа эрхэ байдалые ...раадаа абалсан, һайса дулааса...н, үбэр газарай полинуудта куку...за тарижа эхилээ. Эдэ үдэрнүүд... республикын бүхы колхозууд, ...вхозууд энэ үнэтэ культурые жэг...рэн тарижа эхилхэ ёһотой. Энэм...й угаа харюусалгатай хэрэг гээ... Юуб гэхэдэ, кукурузын үндэр ...ян ургаса имагтал ямар газарта ...ригдаһанһаа, тэрэ газарые хэрээр ...эгжүүлһэнһээ, мүн һайн шанар...йгаар һуулгаһанһаа болодог.

Тиимэһээ энэ шухала хүдэлмэ...ие зүбөөр, эмхитэйгээр үнгэргэ...н түлөө КПСС-эй областной ко...тет болон республикын Министр...үдэй Совет тусхай тогтоол тээс... абаһан байгаа. Тэрэнэй үндэ...өр кукуруза эгээл үрэжэлтэй, ...ртаг үбһэ ногоогүй, наруули ду...ан газарта, пар дээрэ, уһалагда...г газарта гү, али шиигтэй хүрь...дэ таригдаха зэргэтэй. Шэлэгдэ...н тэрэ газарта тааруу агротехни... тодорхойлхо, тарилгын урда тээ ...ктар бүридэ дунда зэргээр 15—20 ...ннһоо бага бэшэ хүсэд халаһан ...гал шэбхэ гаргаха, мүн мине...льна үтэгжүүлгэ оруулха гэжэ ха...алагдаһан байха юм. Гадна кол...з, совхоз бүхэндэ кукуруза ур...улха тусхай звенонуудые эмхид...хэ гэжэ КПСС-эй айкомууд, айм...йсэдкомууд, МТС-үүд болон сов...зуудай директорнүүд уялгалаг...һан байгаа.

Кукурузын үндэр баян ургаса ур...улжа, дүй дүршэлтэй болоһон, тэ...нэй аша үрынь мэдэһэн хүтэлбэ...лэгшэд энэ хэрэгтэ оролдосотой...ор хандажа, тарилгада бэлэдхэ...й ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа ...йнхай. Кударын аймагай Ехэ-Ку...рын МТС-эй харьяата колхозууд ...гэрһэн жэлдэ үнеэн бүридөө дун... зэргээр 5—7 тонно, зарим колхо...удынь 8—9 тонно кукурузын си...с даража шадаа һэн. Тэдэнэр ур... жэлэйнгээ дүй дүршэлые харaа...а абалсан, энэ жэлдэ кукуруза ...рилгада бүри эдэбхитэйгээр бэл...жэ, наг шэбхэ ехээр зөөжэ, үрэ...еэ нара һалхинда шанаржуулжа ...йна.

Иволгын аймагай Маленковой ...рэмжэтэ колхозой гурбан зуугаад ...мсомолшууд-залуушуул кукуру...ын тарилгые шефтээ абажа, тэрэн...ээ энэ жэлдэ арга бэшэ үндэр баян ургаса туйлаха гэжэ шиидээд, мүнөө үедэ бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна.

Теэд. эдэ бүгэдын хажуугаар иимэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа, кукуруза тарилгада энэ гэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээгүй һуужа байһан, энээн тушаа КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байһан хүтэлбэрилэгшэд бии гээшэ. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай олохон колхозуудта мүнөө хүрэтэр кукуруза ургуулха тусхай звенонууд хүдэлжэ эхилээдүй, кукурузын поли дээрэ үтэгжүүлгэ биратай зөөгдэнэгүй. Кукуруза ургуулха звенонуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй байһаар. Кукурузын баян ургаса туйлаһан хүнүүдэй дүй дүршэлые шудалжа, тэрэниие бүгэдын шадабари болгохо тушаа юушье хэгдэнэгүй.

Гүрэн түрын удхашанартай энэ шухала хэрэгтэ иимэ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадал Заиграйн, Иволгын, Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй аймагуудай олохон колхозуудта үзэгдэнэ. Тэрэниие яашье тэсэхын аргагүй.

Энэ жэлдэ кукурузые гол түлэб квадратно-гнездовой аргаар тариха ёһотойбди. Уһалагдадаг, мүн шиигтэй һайн газарта нүхэн бүридэнь үтэгжүүлгэ хэжэ үгэхын түлөө тэрэниие гараар һуулгаха шухала. Тиин кукурузые гараар һуулгахада мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ехэхэн хиналта, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэридэ хүдөөгэй бүхы хүнүүдые хабаадуулха болонобди. Гараараа һайн шанартайгаар тарилга хэхын түлөө хүндэ мухарюулга ябуулжа, хахалагдаһан газараа жэгдэлээд, хоорондоо 70—70 сантиметр гү, али 60—60 сантиметр зайтайгаар мүр гаргажа үгэхын түлөө трактораар шэрэдэг «КУТС-4,2» гү, али «КУТС-2,8» культиваторнуудые хэрэглэжэ болохо. Иимэ культиваторнууд МТС, совхоз бүхэндэ бии.

Тарилгын урда тээ үрэһэеэ һайса нара, һалхинда байлгажа шанаржуулха, гранозан хороор угаажа, гексахлоранаар хордохо хэрэгтэй. Тиигэбэл үрэһые элдэб хорхой шумуул муудуулжа шадахагүй юм. Тарихынгаа урда үрэһэеэ томо, жэжээрынь илгаха шухала.

Кукурузын үрэһые гараараа һуулгахадаа нэгэ хүниинь культиватораар хэрээһэлүүлэгдэжэ татагдаһан мүрэй уулзабарида хүрзөөр нүхэ малтаха, хоёрдохинь—наг шэбхэ болон органическа үтэгжүүлгэнүүдые холижо, шоройтой һайса худхаха, гурбадахинь — нүхэн бүридэ литрһээ бага бэшэ уһа адхаха, дүрбэдэхинь — уһанай хүрьһэндэ шэнгэһэнэй һүүлээр 8—10 сантиметр гүнзэгыдэ, 4—5 монсогор үрэ хаяжа үгэхэ болоно. Һүүлээрнь таригдаһан нүхэниинь шиигтэй шоройгоор булагдажа, һайса тэгшэлэгдэхэ зэргэтэй.

Адуу малдаа хүсэд хүрэхөөр кукуруза тарижа, тэрэнээ һайса үтэгжүүлэн харууһалжа, үндэр баян ургаса туйлаха гээшэ республикын хүдөөгэй ажалшадай, областной партийна организациин эгээл шухала зорилго мүн.

Үнеэн бүридэ 10 тонно силос дарахын түлөө

Һүүлэй жэлнүүдтэ Сэлэнгын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз адууһа малһаа ашаг шэмэ урданайхида орходоо һураггүй ехээр абадаг болоо. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ һаалиин гүүртэнүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ һүһаагаа. Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, колхоз үбһэ, илангаяа шэмэтэ тэжээл малдаа ехээр бэлдэһэн байна.

Эндэ гурбадахи жэлээ кукуруза таригдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ хоёрдохи комплексно бригадада кукурузын һайн ургаса абтаа һэн. Энэ бригадынхид Сүхын МТС-эй 4-дэхи тракторна бригадын механизаторнуудтай хамта оролдосотойгоор ажаллажа, 26 гектар шэнэ газар дээрэ кукуруза таряад, га бүриин 250 центнер силостэ оруулха ногоон эшэ намаануудые хуряаһан байна. Нёдондо эндэхид шэнэ газар хахалжа, кукуруза тариһан байгаа. Зундаа ургажа байха үедэнь хоёр дахин ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэжэ, газарай хүрьһэн хододоо зөөлэхэн буртаг үбһэ ногоогүй байгаа.

Мүнөө жэлдэ энэ бригадынхид 150 гектарта кукуруза тариха гэжэ шиидээ. Энэ культура тарихын тулада 50 гектар шэнэ газар хахалагдаба. Бэшэ газарынь нёдондо жэл парлагданхай байһан юм.

— Һайн хүрьһэтэй газарта таряад, зундаа һайнаар харууһалжа байгаа хада, манай эндэ кукуруза һайнаар ургаха байһаниинь мэдээжэ. Нёдондо һайн ургаса хуряаһан хадаа бидэнэр мүнөө жэлдэ урда урда жэлнүүдэйхидээ орходоо хэдэн дахин ехэ газар дээрэ кукуруза тариха гэжэ шиидээбди. Үнеэн бүридөө 10 тонно силос дараха зорилготойбди,—гэжэ дүрбэдэхи тракторна бригадын бригадир Будажап Жигмытов хөөрэнэ.

Мүнөө энэ бригадынхид кукурузынгаа тарилгада оробо. Зундаа малда ногоон тэжээл болгон эдюулхын тулада кукуруза таригдажа байна.

Ц. Дондоков.

Ш. БАДЛЫН

Кукуруза

Тунга газарай хүрьһэндэ
Таригданхай кукуруза,
Торгон хибэс набшашни
Талые шэмэн хүхэрүүжэ!

* * *

Һүн булаг урадхуулдаг
Һүртэй үндэр кукуруза
Элдин жэлэй урманда
Элбэг гэгшээр ургуужа!

* * *

Адуу малые таргалуулдаг
Амтан эдеэтэй кукуруза.
Элбэгээр шамай ургуулдаг
Эрхим нүхэднай суурхуужа!

* * *

Байгал далайн энгэртэ
Байрланхай кукуруза
Баян дэлгэр колхоздом
Баялиг үшөө асаруужа!

* * *

Айлшан янзаар угтуулһан
Алтанай сэнтэй кукуруза
Артель, совхоз нютагаймнай
Ужам талынь шэмэглүүжэ!

Ленинградта 400 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болобо

ЛЕНИНГРАД, майн 22. (ТАСС). ...СФСР-эй Баруун Хойто хубиин об...стьнуудай, автономно республикануу... хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ...блөөнэй дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, ...енинградта Үбэлэй ордоной урдахи ...лмай дээрэ городой 400 мянга гаран ...жалшад майн 22-то сугларжа митинг ...бэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй нэ...дэхи секретарь нүхэр Н. С. Хруще...й трибуна дээрэ гарахадань суг...арагшад тэрэниие халуунаар амарша...а. КПСС-эй ЦК-гэй президиумэй гэ...үүндэ кандидат, партиин Ленинградай ...ластной комитедэй секретарь нүхэр ... Р. Козлов, Российска Федерациин ...аруун Хойто хубиин областьнуудай, ...втономно республикануудай партийна, ...ветскэ организацинуудай хүтэлбэри...эгшэд, хүдөө ажахын түрүүшүүл нү...р Хрущевтой трибуна дээрэ гаралса... КПСС-эй Ленинградай горкомой ...гэдэхи секретарь нүхэр И. В. Спири...нов Ленинградай ажалшадай митин...е нээгээ.

...һүүлээрнь КПСС-эй Ленинградай об...омой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ф. Р. ...озлов үгэ хэлэжэ, Ленинградта саг үргэлжэ анхарал, оролдолго гаргажа байһанайнь түлөө ленинскэ Центральна Комитедтэ баясхалан хүргэхыень нүхэр Н. С. Хрущевые гуйгаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ машина бүтээдэг заводой хабсаргагшадай бригадир нүхэр В. С. Тулин зүблөөндэ хабаадаһан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые, КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевые Ленинградай ажалшадай зүгһөө үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалба. Ленинскэ шангай лауреат академик Д. В. Наливкин, Калининградай областиин Черняховско районой Мичуринай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр В. Д. Хорунжий, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ утаһа ээрэлгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Надя Коробочкина гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев ехэ үгэ хэлэжэ, сугларагшад тэрэнииень тон анхаралтайгаар шагнаад, нэгэнтэ бэшэ нэрьемэ ...ангаар альга ташаһан байна.

Митингын һүүлээр тэндэ байһан зон партиин гимн «Интернационал» солгёо дорюунаар, урма баяртайгаар дуулалдаа.

Һайса үтэгжүүлэгдэһэн газарта тарилга хэхэ

Манай совхозой механизаторнууд эртынгээ орооһото культурануудай тарилгые дүүргэжэрхёод, оройн культурануудые, хартаабха тарижа байнхай. Мүнөө 20 гаран гектарта хартаабха һуулгагдаа.

Совхозой коллектив энэ жэлдэ кукурузын баян ургаса абаха хэрэгтэ гол анхаралаа табина. Мүнөө жэл хамтадаа 850 гектарта кукуруза таригдахаар хараалагданхай. Теэд энэ түсэбые дүүргэхэ үрэһэн хүсэд байхагүй.

Тиибэ яабашье, кукуруза тарихын түлөө эрхим һайн газараа үлөөгөөбди. Зуу гаран гектар дээрэ га бүриин 35—40 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Кукурузынгаа бүхы тарилгые азотно үтэгжүүлгээр хангаха аргатайбди. Тиимэ үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдэнхэй.

Кукурузын тарилгые үглөө мүнөө эхилхэмнай. Энэ тарилгые хэхэ 12 тусхай сеялкэ заһагдаад, бэлэн болгогдонхой. Мүн зуугаад гектар дээрэ кукуруза гараар һуулгагдаха юм. Кукуруза тариха сеялкэнүүдэй хэмжүүрэй шабын түмэр механическа аргаар хажуу тээшээ болгогдохо байна.

1957 ондо кукурузын гектар бүриһөө 150 центнерһээ бага бэшэ ногоон тэжээл абаха гэһэн социалистическэ уялгаа дүүргэхэ аргатайбди.

Н. Мельников, Боргойн хониной совхозой директор.

Тарилга түлэг дундаа

КЯХТА. (**Телефоноор абтаба**). Энэ аймагай колхозууд кукурузын тарилгада жэгдэрэн оробо. Жэшээлхэдэ, Погранична МТС-эй харьяата Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Иринчеев) кукуруза тарилгада һайнаар бэлэдхээд, мүнөө энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа байна.

Нүхэр Черепановай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын механизаторнууд кукурузын тарилгые шанар һайнтайгаар хэхые оролдоно. Энэ бригадынхид 30 гектарта кукуруза таряа. Мүн тиихэдэ эндэ хүдэлмэрилдэг Будэ Согтоевой тракторна бригадынхид 50 гаран гектарта квадратно-гнездовой аргаар тарилга хээ. Илангаяа тракторист Яков Цыдыповэй агрегат тарилга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Сеялкэшэд Бадма Ринчинов, Доржо-Ханда Цыденов гэгшэд таарууламгадаһан сеялкээр һайн шанартайгаар тарина.

Д. Болхоев.

Шэмэтэй һайн тэжээл

Манай республикада ургуулагдаһан кукуруза бусад культурануудта орходоо хэмжээлэшэгүй ехэ ургаса үгэнэ гэжэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулаа. Кукурузын шэмэ шүүһэниинь овёс ячьмениинхидэ орходоо 3—4 дахин ехэ байна. Тиимэһээ кукурузаар дараһан силос малай эгээл һайн тэжээл болодог.

Кукуруза витаминаар илангаяа элбэг юм. Манай эндэхи малда, илангаяа хабарай сагта кукуруза ехээр үгэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, кукуруза бүдүүн тэжээлнүүдтэ орходоо витаминаар элбэг байдаг.

Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхоздо хоёр жэлэй турша соо кукуруза таригдана.

1955 ондо хамта дээрээ 400 гектарта кукуруза таригдаһан юм. «Зэдын гол», «Толгойн үбэр» гэжэ газарһаа гектар бүриин 100 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряагдаа. Бусад участогуудһаань бүри бага ургаса хуряагдаа. 2-дохи комплексно бригадын газар дээрэ, уһалагдадаг талмайда таригдаһан кукуруза 3 метр болотороо ургаха зуураа, һүн эдеэтэй буурсаг үгөө. Энэ бригадын уһалагдадаггүй талмайһаа шэнгэн, бага ургаса абтаа. 1955 ондо таригдаһан кукурузын ехэнхи хубинь шииг багатай газарта таригдаһан дээрэһээ муугаар гараа гэжэ ажаглагдаһан байна.

Колхозой хониной фермын байрладаг газарта таригдаһан 17 гектар газар дээрэһээ 1956 ондо га бүриин 400 центнер ногоон эшэ набша хуряагдаһан юм. Шииг нойтоор элбэг энэ газар урда жэлдэнь һайнаар хахалагдажа, томо борнойгоор элдүүрилэгдэһэн байна. Колхоз эндэһээ хуряагдаһан кукурузаар силосэйнгээ ехэнхи хубиие дараа.

Шииг нойтоор элбэг, һайнаар элдүүлэгдэһэн газартал кукуруза ехээр ургана гэжэ хоёр жэлэй дүй дүршэл харуулаа.

Тариһан кукурузымнай үрэһэниинь ехээр хатаһан байдаг. Үрэһэн хуурай байха бүреэл һайн гэжэ тоологдоно. Иимэ үрэһэнэй газар дээрээ түргөөр бултайхын тулада зөөлэн, шиигтэй газар хэрэгтэй. Тиихэдээ кукуруза тариха хүрьһэнэй дулааниинь 10—15 градусһаа доошо байха ёһогүй.

Бидэнэр ямар шалтагаанаар кукурузаһаа бага ургаса абанабибди гэхэдэ, энэ культурые юрын газар дээрэ таринабди. Хахалагдаһан юрын газарта кукуруза тариха үедэ газарай хүрьһэн хаташанхай байдаг. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ хабар, газарай хахалагдаха үедэ хүрьһэнэй нойтон талань урбуулагдажа дээрээ гараад, хэдэхэн үдэрэй туршада хаташана. Эгээл иимэ үедэ кукурузаяа таридаг байнабди. Иигэжэ таригдаһан кукурузын үрэһэн агаараар, гэрэлээр, шииг нойтоор дутамаг байдаг. Эдэ гурбан шухала нүхэсэлэй нэгэнэйнь дутаад байбал кукурузын үрэһэн удаан боложо газарһаа бултайдаг юм.

Энэ жэлдэ манай колхоз 200 гектарта кукуруза тарихань. 100 гектарынь уһалагдадаг газарта, бэшэнииинь миин газарта таригдаха. Кукурузаяа гансал квадратно-гнездовой аргаар тариха байнабди. Хорёод гектар газарта хохир шэбхэ, минеральна бодосуудые гаргахабди.

Ю. Цоктоев, Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхозой зоотехник.

Хориин аймагай «Улаан-Одон» колхозойхид эртын тарилга дүүргээд, оройн тарилга хэжэ байна. Тус колхозой долоодохи тракторна бригадын сеялкэшэн Г. Галсанов машинала һайнаар шалгажа, эрхим шанартайгаар ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) сеялкэшэн Галдан Галсанов болон долоодохи тракторна бригадын бригадир Г. А. Аюшеев.

З. Веснинагай фото.

Алдуугаа дабтажа болохогүй

Эгээл үнэтэ культура болохо кукуруза хадаа колхозуудай тэжээлэй балансда ехэхэн һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ партиин XX съездын шиидхэбэринүүд дотор хэлэгдэнхэй. Энээниие һайса мэдэһэн Заиграйн аймагай колхозууд өөрынгөө нютагта кукуруза ургуулдаг боложо, үхэр малдаа шэмэтэ һайхан тэжээлтэй болохые оролдоно.

Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хоёр жэл удаагаар кукурузын муу бэшэ ургаса ургуулаа. Эндэ тусгаар эмхидхэгдэһэн кукуруза ургуулха звено ажаллажа, хайшан гээл һаа энэ үнэтэ культурын ургасые дээшэлүүлхэмнай ааб гэжэ оролдодог байна. Хэрбээ нёдондо жэлдэ тарилгынгаа бүхы талмайн гектар бүриһөө 100 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ногоон эшэ набша абаһан һаа, харин мүнөө жэлдэ 140—150 центнерһээ бага бэшые абахаар шиидэнхэй.

Мүн тиихэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ерженин) кукуруза, тарилгынгаа талмайе нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ болгожо, мүнөө 270 гектарта тариха юм. Тиигээд кукуруза тарилгада эртээнһээ һайса бэлэдхэһэн, үглөө мүнөөгүй энэ хүдэлмэриие эхилхэеэ байна. Эндэ кукурузаяа тариха шэлэмэл һайн газарынь наг шэбхээр үтэгжүүлэгдэһэн, үрэһэеэ жэжэ томоорынь илгаһан байха юм. Тиихэдэ тарилгынь зарим газар уһалагдаха аргатай.

—Мүнөө жэл манай колхоз гектар бүриһөө кукурузын 150—200 гектар ногоон эшэ набша абаха хүсэлэнтэйбди. Үглөөдэр нэгэдэхи комплексно бригадамнай Курбын МТС-эй Севостьян Козловой түрүү тракторна бригада квадратно-гнездовой аргаар кукурузые тарижа захалхань. Кукурузын тарилга дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд, колхознигуудта даалгагданхай,—гэжэ колхозой агроном нүхэр Мордвина хөөрэнэ.

Гэбэшье, аймагай зарим колхозуудта кукурузые үшөөл тоодоггүй, ургахагүйдэнь этигэл ядадаг, гээгдэнги һаналтай хүтэлбэрилэгшэд бии байна. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхоз нёдондо жэлдэ 53 гектарта кукуруза тариһан аад, тэрэнээ ургуулхын тула ямаршье оролдолго, харууһа хэнгүй байжа, гектар бүриһөө .. 23 центнер кукурузын ургаса абаа һэн. Теэд энэ алдуугаа тус колхозойхид мүнөө дахин дабтажа байна. Тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Поздняков кукурузын «ургахагүйень» мэдэжэ ядажа үшөөл «туршалга» хэһэн зандаа. Хэтэржэ ерэхэдээ тус колхоз кукуруза тарилгынгаа талмайе үргэдхэхын орондо 8 гектараар бага болгожорхёо. Хэрбээ гектар бүриин ургасые 100 центнерээр тухайлбал, энэ колхоз 800 центнер кукурузын шэмэтэ ногоон эшэ набша дутуу абаха байна. Харин тиихэдэ энэ колхоз малай тэжээлээр жэл бүхэндэ дуталдадаг, үбэлжэлгые бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэдэг юм.

Тиигээд тус колхоз кукуруза тариха, тэрэнэйнгээ хойноһоо харууһалха хэрэгые хайша хэрэгээр эмхидхээ.

—Кукурузые гансал үргэн рядтайгаар лэ тарихабди,—гэжэ нүхэр Поздняков һанаа амархан хэлээд, саашань иигэжэ хэлэнэ:—МТС-һээ сеялкэнүүд ерээ. Бардам хүрэхэ кукурузын үрэһэтэйбди. Кукурузые огородой бригадынхид тарижа ургуулха юм.

Кукуруза болбол үрэжэл һайнтай газарта ургасатай байдаг, шииг нойтондо, дулаан наранда дуратай ургаса юм. Гэтэр тус колхозойхид дайралдаһан лэ газарта тарилгын талмайе олоһон аад, тэндээ нэгэшье ашаа наг шэбхэ зөөгөөгүй.

—Яһала суперфосфадтайбди даа. Зундаа ургаха үедэнь хоёр дахин нэмэлтэ тэжээл болгон тэрэнээ үгэнэ бэзэбди,—гэжэ нүхэр Поздняков хөөрэнэ.

Тиихэдэ тарилгын үргэн рядтайгаар хэгдэхэ дээрэһээ зундаа газарайнь хүрьһые машинаар хоёр тээшэнь элдүүрилхын аргагүй байха юм.

Эгээл иигэжэ энэ колхоздо кукурузые тоохогүй ябадалһаа боложо түсэблэхэдөөшье, кукурузын ногоон эшэ набша гектар бүриһөө 90 центнер абахаар хараална.

Тиимэһээ тус колхозойхид нёдондонойнгоо алдууе дахин дабтахаяа болижо, ашаг туһатай үнэтэ культура—кукурузые тоохогүй ябадалаа орхихо ёһотой.

А. Рябовалов.

Бурят-Монголнай индустриальна республика болонхой

40 жэлэй саада тээ ямар байгааб

Бурят-Монголые байгаалиин барагдашагүй баялигтай орон гэжэ дэмы хэлсэдэггүй юм. Үнэхөөрөөшье тиимэл даа! Шулуу нүүрhэн, түмэрэй, марганецай руда, үнгэтэ ба шухаг металлнууд, графит, слюда, боксит, силиманит, асбест болон барилгын материалнууд манайда элбэг. Мүн нефть, байгаалиин газшье бии юм.

Республикымнай газар дайдын дүрбэнэй гурбан хубиие нэлэнхы ногоон (миллиард хахад кубометр) модотой, ой тайга эзэлдэг. Үүлэ хадхама үндэр хада уулануудhаа шааян хүүен буудаг гол мүрэнүүднай жэл соо 15 миллион киловатт хүсэтэй зайн гал ба элшэ үгэжэ шадаха байна. Манай республика ургамал болон амитанай аймагаар мүн лэ нилээд баян.

Гэхэ зуура, Агуухэ Октябриин урда тээ Бурят-Монголой энэ баялиг ойроо хүртэдэггүй шахуу байгаа. Хаанта засагай үедэ манай эндэхи алтан, графит, асбест гурбанhаа бэшэниинь шэнжэлэгдээ, хэрэглэгдээгүй хэбтэhэн юм.

Хаанта Россин бусад гээгдэнги заха хизаарнуудай нэгэн байhан, манай Бурят орондо ямаршье промышленность байгаагүй гэхэдэ болохо. 1913 ондо Бурят-Монгол дотор арhа элдэдэг, мылэ, шэл амhарта хэдэг, архи нэрэдэг, талха гурил гаргадаг үсөөхэн тоото шадал багатай предприятинууд бии байгаа. Революциин урда тээ арадай ажахыhаа абтадаг бүхы продукциин тоодо промышленностиин бүтээн гаргаhан зүйлнүүд миил 10 шахуу процент болодог байба.

Бурят-Монголнай түүхэй эд үйлэдбэрилдэг, Россин түб районуудhаа, Хитадhаа асарагдаhан эд бараа худалдан абадаг газар байhан юм. Саянай хадын графит болон асбестшье хариин капиталистнуудай hабарта орожо, хилын саана абаашагдадаг байгаа.

Оронойнмнай түхэл шарайе хубилгаhан табанжэлнүүд

Ороноо ехэ индустритай болгохо түсэбые, олон үндэhэ яhатан тушаа В. И. Ленинэй зохёоhон политикые бэелүүлэн, Коммунистическэ парти, Советскэ правительствомнай урдын гээгдэнги заха хизаарнуудаар, тэрэ тоодо Бурят-Монголой АССР-тэ промышленна үйлэдбэри хүгжөөхэ зорилгоор социалистическэ байгуулалтын үедэ ехэ юумэн хэгдээ. Илангаяа дайнай урда тээхи табанжэлнүүдтэ Бурят-Монголой промышленность угаа түргэнөөр хүгжэhэн байна.

Нэгэдэхи табанжэлэй туршада 73 шэнэ предприяти, тэрэ тоодо «Механлит», Улан-Удын ГЭС, республикын типографи, Клюевскэ модоной завод, гурбан леспромхоз, загаhанай хэдэн заводууд болон бусад баригдажа, ашаглалгада ороhон байха юм. Хуушан предприятинууд шэнэдхэн заhагдаhан, үргэдхэгдэhэн байна. Паровозо-вагонно завод, шэлэй механизированнэ завод, мяха-консервын болон талха татадаг комбинадуудай барилга эхилээ hэн.

Промышленностиимнай бүтээн гаргадаг зүйлнүүд нэгэдэхи табанжэлэй эсэстэ республикын арадай ажахын гаргадаг продукциин 42 процентнь болоод байгаа.

Бурят-Монголой промышленность хоёрдохи табанжэлэй туршада бүри түргэнөөр хүгжөө. Республикын арадай ажахын ехэ ехэ барилгада hомологдоhон мүнгэ зөөриин хэмжээн хоёрдохи табанжэл соо нэгэдэхи табанжэлэйхиhээ 20 дахин нэмэhэн байна.

Манай эндэ машина бүтээдэг болоhон эгээн түрүүшын завод, Зүүн зүгтэхи түмэр замай эгээн томо предприяти—арад зоной дунда «Бурядай Гигант» гэжэ алдаршаhан паровозо-вагонно завод, мүнөө сагай техникэ хэрэглэн мяха болбосоруулха түгэс түхеэрэлгэтэй комбинат, Сибирь ба Алас Дурна зүгтэхи эгээн томо шэлэй завод гэхэ мэтэнүүд хоёрдохи табанжэлэй туршада баригдаад, хүдэлжэ эхилээ hэн. Мүн тэрэ үеэр Зэдэ голой эхиндэ вольфрам-молибденэй комбинат баригдажа, хүдэлмэришэнэй шэнэ тосхон бии болоо бэлэй. Хойшодоо тэрэ тосхон ехэ боло болоhоор Городок гэдэг город тогтоhон юм.

Хоёрдохи табанжэлэй туршада дүн хамта 85 шэнэ предприяти баригдаhан байна. Тиигэжэ республика дотороо 140 предприятинуудтай болоо hэмди.

Энэл хугасаа дотор республикымнай промышленностиин бүтээн гаргаhан продукцинь 4 дахин нэмэhэн, хүдэлмэришэдэй тоо 2 дахин ургаhан байгаа. Тиихэ үеэр Бурят-Монголой арадай ажахыда промышленностиин эзэлдэг хубинь 71 процент болоо hэн.

Гурбадахи табанжэлэй туршада республикымнай промышленность улам саашадаа хүгжэжэ үргэлжэлөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай урда тээхи 3 жэлэй туршада 121 предприяти баригдаhан байна. Галуута-Нуурай шахтануудhаа шулуу нүүрhэн абтажа эхилээ бэлэй.

Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй үедэ манай республика дотор металл болбосоруулдаг, горнорудна, нүүрhэнэй, ой модоной гэхэ мэтэ промышленностиин hалбаринууд шэнээр бии болгогдожо, Бурят-Монголой түхэл шарайе хубилгаха хүсэ ехэтэ индустриальна база байгуулагдаа. Тиигэжэ тон богонихон болзор соо Бурят-Монголнай индустриально-аграрна республика болоо hэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэшье манай республикын промышленность таhалгаряагүй хүгжэжэл байгаа. Хүдэлжэ байhан предприятинууд улам үргэдхэгдэжэ, шэнэ техникээр зэбсэглэгдэhэн, мүн шэнэ предприятинууд баригдаhан байна. Дайнай жэлнүүдтэ Нижне-Ангарскдахи загаhанай консервын завод, нютагай промышленностиин хэдэн предприятинууд ашаглалгада ороhон, сэмбын фабрика, Бичурын сахарай заводой барилга эхилhэн байха юм.

Дайнай үедэ республикымнай промышленность продукци бүри ехээр үгэдэг болоод, гүрэнэй даалгабариие нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, Гүрэнэй Оборонын Комитедэй, ВЦСПС-эй, министерствонүүдэй дамжуулгын Улаан тугуудые олон дахин абаhан байгаа. Тиихэдэ шэн габьяата ажалаараа шалгарhан мяханай комбинадайхид Гүрэнэй Оборонын Комитедэй тугые хэтэ мүнхэдөө хадагалхаар абаа hэн.

Бурят-Монголой промышленность дайнай хойто тээхи табанжэлнүүдэй үедэ бүри хүсэтэйгөөр хүгжэhэн байна.

Дүрбэдэхи табанжэлэй үедэ Улан-Удэдэхи сэмбын, Кяхтадахи гуталай фабриканууд, Селендумын, Улан-Удын мотор заhабарилдаг заводууд, Бичурын сахарай, Большереченскын загаhанай заводууд, дүрбэн шэнэ леспромхоз гэхэ мэтэ предприятинууд эмхидхэгдээ.

Хүдэлжэ байhан предприятинууд шэнэ техникээр хангагдаhан, үйлэдбэриинь талмайнууд нилээд үргэдхэгдэhэн байна. Иимэ хэмжээнүүдые абаhанай ашаар Ленинэй ордента паровозо-вагонно завод табанжэлэй туршада «СО» маркын паровозуудые дайнай урда тээхиhээ 7—8 дахин олоор бүтээдэг болоо. Мүн энэ үе соо мяханай комбинат мяха, колбасагай зүйлнүүдые 2 дахин, консервэ 24 дахин ехээр гаргадаг болоо. Галуута-Нуурай шахтануудта 1940 онойхиhоо 14 дахин ехэ нүүрhэн малтагдадаг болоо.

Ой модоной промышленность табанжэл соо 2 дахин, нютагай промышленностиин предприятинууд 2,7 дахин ехэ продукци үгэдэг болоhон байха юм.

Табадахи табанжэлэй үедэ республикымнай промышленностиин бүтээсын хэмжээн 59 процентээр нэмээ. Хуушан техникээ hэльбэн шэнэдхэhэнэй, шэнэ техникэ, түрүү технологи предприятинуудта нэбтэрүүлhэнэй, хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлhэнэй, Темлюйскэ цементын завод мэтын шэнэ предприятинуудые бариhанай ашаар иимэ ургалта түйлагдаа.

Бурят-Монгол дотор мүнөөнэй, түрүү техникээр зэбсэгжэhэн 300 гаран предприяти хүдэлжэ байна. Промышленностимнай республикын арадай ажахын бүхы продукциин дүрбэнэй гурбан хубиие үйлэдбэрилдэг болонхой. Гэхэтэй хамта, хүндэ промышленность түрүү hуури эзэлнэ. Промышленностиингаа бүтээн гаргаhан бүхы зүйлнүүдые абаад үзэбэл, хүндэ промышленностиин продукцинь 53 процент, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин 47 процент болодог.

Нэгэшье капиталистическэ орондо үзэгдөөгүй түргэнөөр манай республикын промышленность Совет засагай 40 жэл соо хүгжөө.

Бурят-Монголой промышленностиин продукци бүтээн гаргалгань (1913 онойхииень 1 гэжэ тоолобол) иимээр хүгжөө:

1913 онтой жэшээлэн сасуулхада 1956 ондо СССР-эй бүхы промышленна продукциин хэмжээнэй 30 дахин нэмэhэн байхадань, мүн энэл үе соо Казахска ССР-эйхи 36-дахин, Грузинска ССР-эйхи 30 дахин, Бурят-Монголой томо промышленностиин бүтээдэг зүйлнүүдэй хэмжээн 48 дахин нэмээ.

Харгы замай, хэлхеэ холбооной хүгжэлтэ

Революциин урда тээхи Бурят-Монголдо харгы зам, хэлхеэ холбоон тон муу байhан юм. Баргажанhаа гү, али Закаменhаа Дээдэ Үдэ морёор ерээд ошоходоо хорёод хоножо бусадаг байгаа бшуу. Тиимэhээ холын захын аймагууд түб газарнуудhаа таhаранги, ажахын-экономическа талаараа холбоо барисаагүй шахуу байhан юм.

Совет засагай жэлнүүдтэ республика доторнай харгы зам ехээр hайжараа. Манай орониие Монгол, Хитад оронуудтай холбодог, «хани барисаанай зам» гэжэ алдаршаhан Улан-Удэ Наушка хоёрой хоорондохи түмэр зам 1939 ондо табигдаа бэлэй. Тэрэнэй ашаар республика доторхи түмэр замай, подъезднэ харгынуудай утань 2,2 дахин нэмээ. Республика доторхи ашаанай дүрбэнэй гурбан хуби түмэр замаар зөөгдэнэ.

1925 ондо эгээн түрүүшынхеэ манай республикада «мухар тэргын» бии болоhыень hанахада hонин байдаг. Теэд. мүнөө республикымнай нютагуудта асфальттай дардам харгыгааршье, колхозой фермэ, гүүртэ ошоhон юрын хобхо харгыгааршье эсэгэ оронойнмнай заводуудта бүтээгдэhэн элдэб маркын автомашинанууд иишэ тиишээ табилуулжа байдаг болонхой. Мүнөө бүхы ашаанай 17 процентнь автомашинаар зөөгдэнэ. Мүн агаарай ба уhан зам түргөөр хүгжэжэ байна.

Промышленность болон харгы замай хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй, инженернүүд, технигүүдэй тоо жэлhээ жэлдэ нэмэнэ.

Республикымнай гүрэнэй промышленностьда, харгы замда хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй тоо 1957 ондо 67 мянга болоhон гэхэ гү, али 1923 онойхиhоо 50 дахин нэмэhэн байна. Хэрбээ 1923 ондо республикын бүхы промышленностьда миил 41 инженер, технигүүд хүдэлдэг байhан hаа, мүнөө 4 мянга шахуу тиимэ мэргэжэлтэд бии болоо.

Бурядуудай дундаhаа ургаhан мэргэжэлтэд жэл ерэхэ бүри промышленностьда улам олон болоно. Хэрбээ 1929 ондо бурят хүдэлмэришэд тон үсөөхэн, бурят мэргэжэлтэд үгы шахуу байгаа hаа, харин мүнөө промышленностиин бүхы hалбаринуудта хэдэ мянган бурят хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байна. Ехэ дүршэлтэй, үйлэдбэриин командирнууд бурядуудай дундаhаа урган гараа. Тэдэнэй тоодо шэлэй механизированнэ заводой директор А. Р. Болотов, «Механлит» заводой директор П. Н. Бурлов, ПВЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехын начальник П. Ф. Татауров, Ээрын леспромхозой директор Ц. Д. Дондуков болон бусад ороно.

14 ремесленнэ, түмэр замай, фабрично-заводской hургуулинууд элдэб мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэдэг. Улан-Удын түмэр замай, машина бүтээлгын, лесотехническэ, технологическа техникумүүд, техническэ училищи дунда мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэнэ. Бурят арадай хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад оронойнгоо техническэ дээдэ hургуулинуудта hуража байнхай.

Хорёод, гушаад жэлэй саада тээ дүлии балай байhан хооhон талада промышленностиин хүгжэхэтэй хамта шэнэ городууд, хүдэлмэришэдэй тосхонууд бии болоо. Республикын тогтоогдохоhоо урда тээ Улан-Удэ Кяхта хоёрhоо ондоо хото город Бурят-Монголдо байгаагүй. Мүнөө Городок, Гусиноозёрск, Бабушкин гэжэ шэнэ городууд, Баян гол, Инкур, Холтосон, Онохой, Баргажанай Адаг, Каменск, Брянск гэхэ, мэтын хүдэлмэришэнэй тосхонууд урган гараа. Мүн модошодой арба гаран шэнэ тосхонууд Үдэ, Турка мүрэнүүдэй урда, хойто бэеэр тогтонхой. Городой зон 1923 ондо бүхы арад зоной миил 0,9 процент болодог hаа, 1955 ондо 38,3 процент хүрэтэр нэмэhэн байна.

Республика дотороо социалистическэ промышленность байгуулхадамнай, үндэhэн кадрнуудые бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмнай оро[illegible] арад ехэ туhа хүргэhэн байна.

Совет ороной арадуудай хани[illegible] ёhоной харилсаа холбоон, ажахы болон соёл культураяа хүгжөөхэ хэрэгтэ бэе бэедээ туhалалсадаг ябадал Ленин багшын hургаалhаа эшэ абажа мандаhан пролетарскэ интернационализмын, арадуудай хоорондын бата хани барисаанай толотомо hайхан жэшээ болоно. Мүн энэ хани барисаан, эб эе[illegible] харилсаа холбоон коммунизм ба[illegible] гуулхын түлөө тэмсэлдэ совет арадай бүри ехэ амжалтануудые ту[illegible] лаха шухала нүхэсэл болохонь дам[illegible] жагүй.

Бурят-Монгол VI табанжэлэй үедэ

Республикымнай промышленностиин бүхы hалбаринууд зургаадахи табанжэл соо бүри ехээр хүгжэхэ юм. Шэнэ предприятинууд баригдаха, хүдэлжэ байhан предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэн бүри дүүрэнээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдадаг болохо.

Машина бүтээдэг промышленностиин хэдэн шэнэ предприятинууд баригдаха. Жэшээлхэдэ, Улан-Удэдэ автомашинануудые заhабарилдаг ехэ завод баригдаха, ПВЗ болон «Механлит» заводууд шэнэдхэгдэн үргэдхэгдэхэ, судна заhабарилгын завод суднануудые бүтээдэг болохо. Селендумын мотор заhабарилдаг завод модоной станогуудые хэдэг завод болгогдоо.

Шэнэ табанжэл соо республика доторнай нүүрhэ малтан абалга 2,5 дахин нэмэхэ. Галуута-Нуурай шахтада хоёр шэнэ шахта баригдаха.

Зэдэдэхи вольфрам-молибденэй комбинадта руда шанаржуулха фабрика шэнээр баригдажа, металл абалга VI табанжэл соо хоёр дахин ехэ болгогдохо.

Кабанскын аймагта баригдажа байгаа вискозно-целлюлозно комбинадай дэргэдэ ехэ хүсэтэй тепловой электростанци мүн лэ баригдаха юм. Галуута-Нуурай шахтада шэнэ ТЭЦ баригдаха. ПВЗ-гэй, Зэдын комбинадай, Темлюйскэ цементнэ заводой ТЭЦ-үүд үргэдхэгдэжэ, хүсэниинь ехэ болгогдохо. Хүдөө нютагуудта 7 мянга шахуу киловатт хүсэтэй арба гаран электростанци баригдахаар хараалагдана. Тиигэжэ Бурят-Монголой электростанцинуудай хүсэн 3,5 дахин нэмэхэ.

Ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленность бүри түргэнөөр хүгжэхэ юм.

Барилгын материалнуудай промышленность саашадаа ехээр хүгжэхэ. Темлюйскэ цементнэ завод мүнөө байгшаhаа нэгэ хахад дахин ехэ продукци үгэдэг болохо. Энэ заводой хажууда асбо-шифернэ томо завод баригдажа эхилээ. Татаурово станцида хирпиисын ехэ завод баригдажа байнхай.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность саашадаа үргэдэн хүгжэхэ. Улан-Удэдэмнай арhа-гуталай томо комбинат, ноохо угаадаг фабрика, кондитерска фабрика баригдахаар хараалагдана. Холимол тэжээл буйлуулдаг завод баригдажа дүүрээ. Кяхтада ээрэлгын-трикотажна фабрика баригдажа байнхай. Мяха-консервын комбинат, сэмбын фабрика продукци бүтээн гаргалгаяа хоёр дахин ехэ болгохо юм.

Харгы зам болон хэлхеэ холбоое саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд шэнэ табанжэл соо бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Бурят-Монголой промышленностиин, харгы замай хүдэлмэрилэгшэд бүхы республикынгаа ажалшадтай хамта зургаадахи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байна.

Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые манай промышленность нёдонло 102,5 процент дүүргэжэ, урзанда жэлэйхиhээ [illegible] миллион түхэригэй продукци арадай ажахыда ехээр үгтэhэн юм. Шулуу нүүрhэн, электроэнерги ехээр [illegible] таа, арадай хэрэглэлэй бусад олон зүйлнүүд ехээр бүтээн гаргагдаа. 1955 онтой сасуулбал 1956 он дотор промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 3 процентээр дээшэлээ. Продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабари мүн [illegible] дүүргэгдэhэн байна.

Нёдондо жэл Галуута-Нуурта шэнэ шахта, Улан-Улэдэ түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ полигоной түрүүшын ээлжээн, Галуута-Нуурта ба Каменскда хилээмэнэй заводууд ашаглалгада оруулагдаа. 77 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра нёдондо гүрэнэй предприятинууд, эмхи зургаануудаар баригдаа.

Бурят-Монголой промышленностиин, харгы замай болон барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд 1957 онойнгоо түсэбые продукци бүтээн гаргалгын талаар декабриин 20-до, барилга-хабсаралгын талаар декабриин 25-да дүүргэхэ уялга абанхай.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ ПВЗ-гэй, механизированнэ шэлэй заводой, «Механлитдай», Селендумадахи станогуудые бүтээдэг заводой, Темлюйскэ цементнэ заводой, Галуута-Нуурай рудоуправлениин, Сэмбын фабрикын, «Забайкаллес» комбинадай, Улан-Удын мотор заhабарилдаг заводой коллективүүд квартальна түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэжэ, оронойнгоо арадай ажахыда олон миллион түхэригэй продукци үгөө.

Октябрьска революциин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөнэй ашаар түрүү хүнүүдэй зэргэ үдэр бүри нэмэнэ. ПВЗ-гэй харуулдааша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. Г. Курочкинай, фрезеровщик М. А. Чернышевой, токарьнууд Б. С. Ринчиновэй, Э. С. Качунасай, модошо дархан Цырендоржиевай, Галуута-Нуурай шахтёрнууд И. В. Дмитриевэй, Г. Д. Айсуевай, мяханай комбинадай түрүү хүдэлмэришэд—А. П. Рупышев, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Ц. Цыдемпилова болон бусадай нэрэ алдарынь республика доторнай элитэ болонхой.

«Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые улам hайжаруулха тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисые зүбшэн хэлсэхэ үедэ манай республикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадажа, энэ асуудалаар СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиин гаргаhан тогтоолые бүри hайшаагаа.

Ажахыгаа хүтэлбэрилхэ хэрэгэй шэнэдхэн hайжаруулагдахада, манай республикын үйлэдбэриин хүсэн саашадаа бүри түргэнөөр хүгжөөгдэхэ, бии байhан угаа ехэ арга боломжонуудаа хэрэглэхэ талаар олониитын эдэбхи хэшээл бүри ехээр бадарха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарhаа) 1. «Механлит» заводой түрүү цех соо. Энэ цехын түрүүшүүлэй нэгэн—слесарь И. М. Братчиков хүдэлмэрилжэ байна. 2. Сэмбын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад өөрынгөө мэргэжэлые жэл бүри дээшэлүүлжэ байдаг. Текстильнэ техникумдэ заочноор hурадаг бухгалтер В. Г. Мокрецов, мастерай туhалагша Б. И. Тимошкин, 9-дэхи классай hурагша, сэмбэ нэхэгшэ М. Л. Клементьева гэгшэд хөөрэлдэжэ байна. 3. Ленинэй ордента ПВЗ-дэ үни удаанай хүдэлмэрилдэг бригадир А. Б. Шерхонов хоёр цех соогоо котельщик В. В. Ильин, слесарьнуудтай хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Физкультурна хүдэлмэри бүри үргэдхэхэ

тскэ Союзай арадуудай спар-дын болоhонhоо хойшо манай бликада физкультурна хүдэл-эли бодо hайжараа, физкуль-коллективүүдэй, спортсменүү-тоо олошороо, мэргэжэлынь лээ. 1956 ондо манай эндэ спортсмен разрядтай, 10 мян-хүн ГТО-гэй значогтой боло-3 хүн спортын мастерай хүндэ-рэзэргэдэ хүртэhэн байха юм.

бирь болон Алас Дурна зүгэй ына мүрысөөндэ манай бок-удай команда 1-дэхи hуури, жишадай команда 3-дахи hуури э hэн. Мүн хүнгэн атледүүд СР-эй арадуудай спартакиа-үедэ амжалта туйлаа.

гэрэгшэ үбэлэй спортын сезон тэйгээр үнгэрөө. Городууд, ай-уд хоорондын санашадай, конь-най мүрысөөндэ олон хүн ха-аа. Санашадай мүрысөөндэ ма-300 эрхим санашад түрүү hуу-түлөө тэмсээ. Мүн комсомолой, союзай кроссто 600 хүн хабаа-аhан байна.

най республика дотор спортын ммэри hайнаар ябуулдаг кол-ивүүд олохон бии. ПВЗ-гэй омотив» гэжэ hайндуранай эмэй дэргэдэ цехүүдэй 37 физ-турна коллектив эмхидхэгдээд, а дээрээ 1238 хүн хабаадана. санашадай, конькишадай, во-олой, футболой болон бусад-адаа 10 секци хүдэлнэ. Завод оо түрүү hуури эзэлхын түлөө сөөн саг ургэлжэ үнгэргэгдэ-Фестивальда зорюулагдаhан мү-өөндэ заводой 890 спортсменүүд адаа. «Локомотив» бүлгэмэй м гэшүүд городой болон рес-икын түрүү hууринуудые эзэл-байха юм.

ээнгын аймагай Тельманэй нэ-кэтэ колхозойхид спортын хү-эридэ анхарал ехээр хандуул-Эндэхи коллектив 30 кол-игуудhаа бүридэнхэй. Залуу-ынь хүнгэн атлетикэ, волей-эхэ мэтые hонирходог. Тэдэнэр спортын сезондо бэлэдхэн, оноо ёhотой hайнаар түхеэр-айнхай.

экультура, спортын хэрэг рес-ика доторнай зарим тэды hай-башье, үшөөл олохон дутагдал-бии байна гэжэ КПСС-эй об-й бюро тэмдэглээ.

Энэ хэрэгтэ арад зониие үшөөл үсөөнөөр хабаадуулдаг ябадал—гол дутагдалнай болоно. Колхоз, совхоз, МТС, предприяти болон эмхи зургаануудай дэргэдэхи физкультурна нэгэдэлнүүд, илангаяа хүдөөдэ үшөөл hулаар хүдэлнэ. Залуушуулай олонхинь спортын секцинүүдтэ хабааданагүй, бэе махабадаа hайжаруулха гэжэ оролдоногүй. Зарим мүрысөөнүүд бэлэдхэлгүйгөөр, ёhо тэдысэ үнгэргэгдэдэг байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын Комитет, спортын hайндуранай бүлгэмүүдэй Соведүүд залуушуулай мэргэжэлые дээшэлүүлхын тула зохихо оролдолго гарганагүй. РСФСР-эй арадуудай спартакиадын үедэ гимнастикаар, барилдаагаар, тамаралгаар, стенднэ буудалгаар манай спортсменүүдэй бирагүй байhан ушарынь энээниие гэршэлнэ.

Манай эндэхи нютагай спорт—сур харбалга, барилдаан, мори урилдаан муугаар, ааляар хүгжэнэ. Эдээниие hэргээхын тула республикын физкультура болон спортын комитет шухала хэмжээ абанагүй.

Физкультурна эмхидхэлшэдые, тренернүүд болон судьянуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Тиимэhээ, республикын 17 аймагта физкультура хүтэлбэрилхэ ниитын нэгэшье инструктор бэлэдхэгдээгүй. Институт, техникумүүд болон hургуулинуудта физкультурна хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Зунай сагта физкультура болон спортын хүдэлмэри илангаяа hайжаруулагдаха ёhотой. Мүнөө зун Москвада болохо Бүхэдэлхэйн залуушуулай VI фестивальда эртээнhээ бэлэдхэжэ эхилхэ шухала: Спортын хүдэлмэридэ колхознигуудые, механизаторнуудые, хүдэлмэришэд болон албахаагшадые олоор хабаадуулха гээшэ комсомолой, профсоюзай организацинуудай, спортын бүлгэмүүдэй нангин уялга болоно. Зунайнгаа амаралтада гараха hурагшадые энээндэ үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй.

Г. Слугинов.

„Кударын механизатор"

бanска МТС-эй дирекциин, йна организациин орган боло-«Кударын механизатор» гэжэ тиражтай газетын 1-дэхи но-хэблэлhээ гараба. Газетын тү-бэшэгтэ тракторна бригадануудай хоорондо дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай хэлэгдэнэ. МТС соогоо түрүү тракторна бригадын бригадир Шабанов ажалайнгаа дүй дүршэл тухай газетэдэ бэшэнэ. **И. Бурдуковский.**

Түрүү hаалишан

рдэм» совхозой hаалишан Га-Васевич ажалайнгаа эрхим алтаар хүндэтэй болонхой. хын жэлэй долоо hара соо Галина үнеэн бүриhөө 1300 литр hү hаажа, мүрысөөндэ түрүүлбэ.

Ц. Бадлуев.

Брагцевска шубуунай фабрика

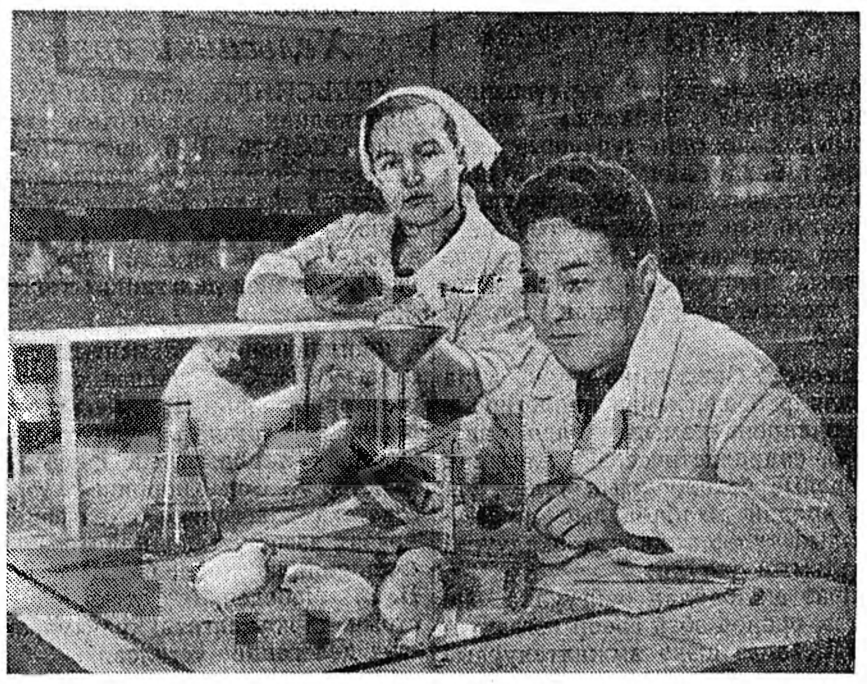

Москва шадар оршодог Брагцевска шубуунай фабрика ороноймнай шубуу үсхэбэрилдэг предприятинуудай эгээл томонуудайнь нэгэн юм. Жэл ерэхэ бүри фабрикада улам олон шубууд үсхэбэрилэгдэнэ, шубуудай үүлтэрынь hайжаруулагдана. Олон үндэгэ гаргадаг шэнэ үүлтэрэй тахяа hүүлэй үедэ бии болгогдоо.

Фабрикада үдэр бүри 24 миллион гаран үндэгэн абтадаг. hайн шанартай 60 мянга гаран үндэгэн, мүн хэдэн тонно тахяагай мяхан магазинуудта үдэр бүри эльгээгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ Москвагай хүдөө ажахын академиин аспирант Ян Чжун-юань шубуушан комсомолка Л. Наплиенкова хоёр фабрикын лабораторидо туршалгын хүдэлмэри хэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Уншалгын зал соо

Үдэшын долоон часhаа хойшо библиотекын зааханшаг аад, hаруул зал соо hонор зохид байбашье, ном, журналнуудай хуудаhануудай hаршаганаха абяа шэмээн замханагүй. Уншалгын зал соо хүн зон олон. Тэдэнэрэй дунда үндэр наhатай пенсионернүүдшье, үхибүүдшье, хүдэлмэришэдшье бии.

Нэгэ эхэнэр элдэб номууд, журналнуудые хүнүүдтэ дурадхана, ойлгогдоогүй асуудалнуудыень тайлбарилжа үгэнэ. Энэ хадаа Хориин аймагай Курбын леспромхозой библиотекые даагша Наталья Михайловна Арбузова гээшэ.

Наталья Михайловна эндэ гурбан жэл хүдэлмэрилхэ зуураа, уншагша бүхэнэйнгөө зан абариhаа эхилээд, хэндэнь ямар ном уншуулаа hаа, таарамжатай байхаб гэжэ мэдэхэ болонхой юм. Тиимэhээ, Наталья Михайловна уншагшадайнгаа дунда ехэ хүндэтэй байдаг.

— Уншагшадтнай хэды бэ?—гээд асуухада, Наталья Михайловна иигэжэ харюусана:— Бүхы дээрээ 705 уншагшад, тэрээн сооhоо үндэр наhатай пенсионернүүд 18 хүн.

Мүнөө энэ библиотекэдэ 4100 хэhэг ном бии. Уншагшадынь ехэнхидээ ой модоной үйлэдбэриин элдэб мэргэжэлтэд болоно. Тиимэhээ, уранзохёолой номуудай хажуугаар ой модоной үйлэдбэридэ зорюулагдаhан газетэ, журнал болон элдэб номууд абтажа байдаг юм.

Уранзохёолшо Н. Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэhэн зохёолоор апрель hарада уншагшадай конференци болоо. Хэлэ, литература заадаг багша Борис Петрович Воронин элидхэл хэhэн байна.

Библиотекээ улам баяжуулхын тулада Наталья Михайловна ехэхэн оролдолго гаргажа, «Манай уншагшадта зохёолнуудаа эльгээжэ байгыт!» гэhэн хандалгын бэшэг олон уранзохёолшодто эльгээжэ, тэдэнэртэй холбоо барисаа тогтоонхой.

Мэдээжэ уранзохёолшо Александр Остапович Авдеенкын уншагшадайнгаа эрилтые хангажа, мүнхэ дурасхаал болгон эльгээhэн, «Над Тиссой» гэжэ повестинь библиотекын фондо оронхой.

Гадна, Латвиин элитэ уранзохёолшо В. Т. Лацис «Семья Зитаров» гэжэ романhаа гадна, үшөө зургаан хэhэг зохёолоо эльгээхэ зууураа, уншагшадай бэшэгэй харюуда иигэжэ бэшэhэн байна:

«Хүндэтэ Наталья Михайловна! Танай уншагшадай минии зохёолнуудта анхаралаа табижа, намда хандаhандань, үнэн зүрхэнhөө баясааб! Танай улам ургажа байгаа библиотекынтнай фондо тэрэнээ бэлэг болгон зорюулнаб!».

Наталья Михайловна уншагшадтаяа зулгы зөөлэнөөр хөөрэлдэдэг. hонирхолтой номуудай удхыень тон зохидоор хөөрэжэ, уншахаа залхуурдагшье хүнүүдые номдо дуратай болгодогынь уншагшадта мэдээжэ юм. Библиотекынгээ хүдэлмэриие hонирхолтойгоор табиhан дээрэhээнь, уншагшадай тоо улам бүри олошоржо байнхай.

А. Шадаев.

Бурядай элитэ эрдэмтэ

(Матвей Николаевич Хангаловай түрэhөөр 100 жэлэй ой ерэхэ жэлдэ гүйсэхэнь. Энээниие үргэнөөр тэмдэглэхын тула наукын болон культурын хүдэлмэрилэгшэд бэлдэжэ эхилээ)

XIX зуунжэлэй эсэстэ, XX зуунжэлэй эхиндэ бурят арадай элитэ эрдэмтэ-фольклорист ба этнограф Матвей Николаевич Хангалов ажаhууhан юм. М. Н. Хангалов оролдосото ажалаараа манай ороной эрдэм ухаанай hанда хубитаяа оруулалсаhан байгаа. Тэрэнэй нэрэнь Зүүн зүгэй оронуудые шэнжэлдэг ород арадай суута эрдэмтэдэй: Г. Н. Потанинай, Б. Я. Владимирцевай, археолог ба этнограф Д. А. Клеменцын, мүн бусадай нэрэнүүдтэй зэргэлээд байдаг.

М. Н. Хангалов Эрхүүдэхи багшанарай семинарида hуража байхадаа, шэнжэлхы ухаанай хүдэлмэри hонирхожо эхилhэн юм. Тэрэ семинариин багша Н. Н. Агапитовай хүтэлбэри доро 1875 ондо Хангалов түрүүшынгээ научна зохёол бэшээд, тэрээнhээ хойшо дүшэн жэлэй хугасаа соо түрэлхи бурят зонойнгоо аман үгын баялиг ба этнографиие эсэшэ сусашагүйгөөр шэнжэлжэ, энэ хэрэгтэ бүхы наhаяа зорюулба.

Эрдэмтын суглуулжа хэблүүлhэн арадай аман зохёолой дээжэнүүд баяншье, элбэгшье байна. Эдэнь бурят-монгол арадай эртэ урда сагай түүхын, соёл культурын ба ажабайдалай олон асуудалнуудые шэнжэлхэдэ ехэхэн туhа хүргэнэ.

М. Н. Хангаловай зохёолнуудайнь дунда бурядуудай бөө мүргэл тухай шэнжэлэл ехэ hуури эзэлнэ. Энэ асуудалда зорюулагдаhан, мүн бусадшье ехэхэн зохёолнуудынь «Ородой географическа обществын Зүүн Сибирьтэхи таhагай тэмдэглэлнүүд» соо, түб хотонуудай этнографическа журналнуудта толилогдонхой. Бөө мүргэлэй бии болоhон, хүгжэhэн тухай М. Н. Хангаловай томо зохёолнууд гэбэл: Н. Н. Агапитовтай сугтаа «Сибирьтэхи бөөгэй мүргэлые шэнжэлhэн материалнууд. Эрхүүгэй губерниин бурядуудай бөө мүргэл» ба «Бурядуудай бөө мүргэл тухай шэнэ материалнууд» болоно. М. Н. Хангаловай тэдэниие бэшэhэнэй ашаар, Зүүн зүгэй оронуудые шэнжэлдэг ородой эрдэмтэд олон зохёолнуудые амжалтатайгаар найруулаа юм. Жэшээлхэдэ, академик Б. Я. Владимирцев «Баруун-Хойто Монголой бөө мүргэл» гэhэн зохёол соохи зарим тобшололнуудтаа Хангаловай материалнуудые хэрэглэhэн байна (1916 оной «Живая старина» журнал).

М. Н. Хангалов олон бурят онтохонууд, үльгэрнүүд, таабаринууд ба хошоо үгэнүүдые суглуулжа толилоо. Энэ талаар Хангаловай хэhэн хүдэлмэриие «Балаганай суглуулбари» (1903 он), «Бурят онтохонууд ба хуушанай hүзэг» (1889 он) хүсэд дүүрэнээр харуулна. «Бурят онтохонууд ба hүзэгшэлгэнүүд» тухай Москвагай «Этнографическа шэнжэлэл» гэжэ журнал 1890 ондо иигэжэ бэшэhэн байгаа: «Бурят онтохонуудай энэ багахан суглуулбари ба Сибириие hайн мэдэдэг элитэ эрдэмтэ Г. Н. Потанинай бэшэhэн хабсаралта Сибириие шэнжэлхэ хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри болоно... Энэ суглуулбари аман зохёолтой үргэнөөр танилсуулна». «Балаганай суглуулбари соо «Гэсэрэй» туужын Эхирэт-Булагадта хэлсэгдэдэг нэгэ хэдэн hалаа оруулагданхай.

М. Н. Хангаловай суглуулhан материалнууд, шэнжэлэлгэнүүд бурядай урдын түүхэдэхи балар зүйлнүүдтэ зарим тэды тайлбари үгэжэ болохо. Манай үеын түүхэшэд, жэшээлхэдэ, XVI—XVII зуун жэлнүүдэй үеын бурядуудай социальна байдалые шэнжэлхэдээ «Хойто бурядуудай хамтын агнуури» гэhэн зохёолыень хараадаа абалсана.

Бурядуудай бодото соёл болбосоролые шэнжэлхэдэ, «Үнгын буса түрэлтэдэй захиргаанай харьяата бурядуудай түрын гурим, заншал ба хуушанай hүрэг» («Этнографическа суглуулбари» 1898 он) гэhэн М. Н. Хангаловай зохёол hонирхолтой.

М. Н. Хангалов фольклор ба этнографиhаа, гадна, мүн археологи hонирходог байгаа. М. Н. Хангалов 1881—1883 онуудта Н. Н. Агапитовтай сугтаа археологическа, этнографическа элдэб зүйлнүүдые суглуулха хүсэлэнтэйгөөр Кудын, Ольхоной, Балаганай захиргаануудта ошоhон юм гэдэг. Тэдэнэр эртэ урда сагай хүнүүдэй байра байдалые, Байгал шадарай шулуун хабсагайнуудтахи зураг бэшэгүүдые олоhон байна.

М. Н. Хангалов 1876 ондо багшанарай семинари дүүргэhэнэйнгөө hүүлээр Кудын, Зүхэлэйн, Бэлшэрэй, Бооханой бурят училищинуудта багшалhан байха юм. Хангалов ажалда ехэ дуратай, нэтэрүүгээр ажалладаг хүн байгаа. М. Н. Хангалов нэгэ бэшэг соо өөр тухайдаа иигэжэ хэлэнэ: «Урданайхидаал адляар үдэрынь класс соогоо хүдэлмэрилнэб, hүниндөө шэнжэлэлгэ хэнэб. Ажаллаха хэрэгтэй. Сагай хараа бараашье харагдангүй арилна»...

М. Н. Хангалов зоной соёл болбосоролые харуулhан олон экспонадуудые суглуулжа, Эрхүүгэй музейдэ, Наукануудай академиин этнографическа музейдэ тушааhан, шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэhэн байгаа.

К. Ильин, «Усть-Ордын үнэн» газетын редакторай орлогшо.

Гунан сарнуудай гүүртэ

Закаменай аймагай «Дружба» колхоз гүрэндөө тарган мяха тушаахын түлөө гунан сарнуудай гүүртэ эмхидхэбэ. Мүнөө тэндэнь 120 толгой гунан сар илгагдаад бэлшээридэ ябана. Эдэ сарнуудые дүй дүршэлтэй үнинэй малшан Бадма Раднаевта даалгажа үгэбэ. Колхозой правлениин найдабариие дүүргэхын түлөө нүхэр Раднаев ехэ оролдолго гаргана.

П. Очиров.

Цырэн ДАНДАРОВ

Гурбан ахадүүнэр*)

☆

ОЧЕРК

☆☆

Ахай, ши бидэ хоёрой жэл соо ааhан модон ороноймнай асари барилгануудай ханыень нэмээн холсонол хадаа,—гээд Васи-дүүгэйнгээ ажалаараа омогор-урматайгаар хэлэхэдэ:

Үнгэрэгшэ жэлдэ гансахан ши хоёрой унагааhан модые бул-ь хамталха болоо hаа, 13 ехэ он болохо юм,—гэжэ Алексей д,—үшөөл ажалаймнай бүтээ-ага байна даа. Модо унагааг-та нэгэ электростанци үгэжэ, үн модо унагаажа ябаха арга глэдэг болохые туршаад үзэхэ а.

Теэд мастернай Алексей Ни-левич дэмжэнэ бэшэ гү, — гээд ний хэлэнэ.

Хари. Инженерэй ерэхые хү-гү даа. Энэ арга хэрэглээ хэзээшье модо унагаагшадай э, харин бүхы мастерска участо-хүдэлмэри бүтээсэтэй боложо э hэн.

Нөөхи ганса гансаараа модо аадаг болоё гэхэдэтнай, дэм-үй hэмнай, — гээд дүүгэйнгээ ангяар хэлэхэдэ,—Үгы даа. Энэ е туршажал hалахабди. Хэзээ-аша үрэ үгэхэ байха, — гэжэ ксей хэлэнэ.

жалай бүтээсые дээшэлүүлхын шэнэ түрүү арга хододоо бэ-ын, эрмэлзэл зориг дүүрэн эрхүү хөөрэлдөөн ахадүүнэрэй ондо хододоо болодог hэн. Мү-цикличностиин графигаар хү-эрилжэ байhан Бага Тарбагатайн механизированнэ мастерска участогта ахадүүнэрэй дурадхалаар иимэ нэгэ шэнэ арга нэбтэрүүлэгдээ юм. Урдань, эндэ нэгэ «ПЭС-12-200» маркын нүүдэл багахан электростанциhаа участогай бүхы хүдэлмэри — модо унагааха, модоёо тайраха хүдэлмэри хэгдэдэг байгаа. Тиихэдэ энэ электростанциhаа ток абажа хүдэлмэрилдэг модо унагаагшад кабелиин хүрэхэ дүтэ шадарай модо түрүүн унагаажархёод, хойноhоонь тэрэниие тракторaар таллуулан суглуулжа, тайраад штабельда ябталжа дүүргэтэрынь, ондоо тээ урьтин ошожо модо унагааха аргагүй байгаа юм. Тиимэhээ электростанцияа ондоо шэнэ газарта урилтарынь миил байха баатай болодог hэн. Харин мүнөө модо унагаагшад өөhэдөө, «ПЭС-12-200» электростанци абажа ябаад түрүүн модо унагаажа үгэдэг, тиигээд ондоо тээ ошоходонь хойноhоонь нүгөөдүүлынь өөhэдөө электростанцитаяа баhа ерэжэ бэлэн унаhан модые таллуулан суглуулжа тайража ябталдаг юм. Модо унагаагшадай өөhэдөө ондоо электростанциhаа хүдэлмэрилдэг болоходо, дээдэ складай электростанциhаа үшөө нэгэ «К-5» электрохюрөө хүдэлгэжэ, модо тайрагшые нэмээжэ, «РС-1» гэжэ дисковэ хоёр гэшүүhэ отолхо хюрөө бии болгожо, дээдэ складай хүдэлмэри түргэншье, бүтээсэ ехэтэйшье болоо юм.

Тиихэдэ мүнөө эдэ ахадүүнэр гурбуулан ганса гансаараа туhалагшагүйгөөр модо унагааха арга эгээл түрүүлэн эндэ хэрэглэжэ, тэрэнээ олоной шадабари болгохые оролдоно. Тиигэжэ эдэнэр гурбан хүниие сүлөө болгожо, ондоо ашаг туhатай ажалда хабаадуулаа. Шэнэ арга хэрэглэхэдэнь ажалайнь бүтээсэ доошолоогүй, харин бүри дээшэлhэн байха юм.

— Үдэртөө хэды кубометр модо унагаанабта, — гэжэ ахадүүнэрhээ асуухада:

— Мүнөө эндэ, хадын хажуу ташаланда ажаллахадаа хүн бүхэн хоёр нормо дүүргэнэбди,—гээд одхонь дүү Василинь хэлэнэ.

— Яагаад, ямар аргаар иимэ амжалта туйланабта. Ямар нюусатай зомта хөөрыт,—гэхэдэ,—юун тиимэ нюуса юумэ байхаб даа,—гэжэ ахадүүнэрэй алиниииншье хэлэхэ.

— Механизмаа мэдэжэ hайнаар ашаглаха, модо унагааха заабариие наринаар сахижа, сүлөөтэй сагтаа hайнаар амараад ажаллахада бэедэ хүнгэн, ажал бүтээсэтэйшье байдаг юм, — гэжэ Алексей хэлэнэ.

Тиигэжэ hаадгүй ажаллахын тула ахадүүнэрэй алиниииншье механизмаа hайнаар баридаг, хюрөөгэйнгөө шүдэ хододоо хурса байлгадаг юм. Хэрбээ тэгшэ hайн газарта модо унагаахада хюрөөгэйнгөө гэнжэ үдэртөө нэгэ дахин, харин элhэтэй шулуутай газарта хоёр — гурба дахин hэлгэдэг, тиихын тула хурсадагдаhан бэлэн гэнжэтэй ябадаг юм.

— Эдэ ахадүүнэрэй ажал хүдэлмэриин хойноhоо ажаглабал яhала халажа абамаар юумэн бии даа. Мүнөө ахадүүнэрэй жэшээгээр леспромхозоймнай модо унагаагшад ганса гансаараа, модо унагааха арга хэрэглэжэ байна, —гээд леспромхозой парторганизациин секретарь Александр Емельянович Григорьев хөөрэнэ. Жэлэй эсэс болотор леспромхозой бүхы электрохюрөөшэдэй ганса гансаараа модо унагаадаг болоходо 20—22 хүн сүлөө гаража үгэхэ юм.

Тиигэжэ эдэ ахадүүнэр hайнаар ажаллахаhаа гадна модошодой дунда мүрысөө үүсхэдэг, шэнэ онол аргануудые шадамараар хэрэглэжэ, нүхэдтөө ажал хүдэлмэридэнь туhалжа ябадаг уужам сэдьхэлтэй, hайхан hаналтай хүбүүд юм. Эгээл тиимэhээ Хандагайн модошодой дунда гурбан ахадүүнэр хүндэтэй, нэрэ солотойшье болонхой. Мүнөө Алексей Михаил хоёрынь «эрхим электрохюрөөшэн» гэhэн нэрэзэргэдэ хүртэнхэй, гурбуулаа «социалистическэ мүрысөөнэй отличник» гэhэн значогуудаар, хүндэлэлэй олон грамотануудаар шагнагданхай.

Шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэл—1956 оной дүн гаргахадань Алексей жэл долоо hарын, Василий жэл дүрбэ hарын түсэб дүүргэhэн байба. Харин Михаил хоёр жэл үлүүтэй Советскэ Армиин албанда ябаhанаа 1957 оной февраль hара соо бусажа, аха дүүнэртэйгөө суг ажаллажа оронхой.

3. ТАБАНЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ—ГУРБАН ЖЭЛДЭ

Дулааханаар игааhан урин хабарай наран элшэ туяагаа сасажа, нарhан тужа ойн соорхой талмайда ябталаатай байhан аржагар томо ангир шара нарhадые алтаруулна.

Бүтүү нарhан тужа нэмэрhэн үндэр хадын эбэр хажуугай эрмэг табсангай талмай соо гэшүүhэ мүшэр шатааhан түүдэгэй гал соробхилон носоно. Модошодой үдын эдеэлгэнэй үе боложо зүг бүхэнhөө модо тайрагшад, ябталагшад, трактористнууд түүдэгэй дэргэдэ олоороо сугларжа туд бүрез эдеэлхээр түхеэрнэ.

Бултандаа сугларhан хойнонь участогай мастер, үндэр нарин бэетэй, хэрмэ маряатай залуу наhанай хүбүүн, Алексей Николаевич Григорьев түүдэг тойроод дүхэриглэн hууhан хүдэлмэришэдтөө хандажа:

— Манай ороной ажалшан бүхэн Агуухэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойн hайндэрые ажалай амжалтаар угтахаяа түхеэржэ байна. Тиимэhээ бидэнэршье энэ алдарта ойн hайндэрые ажалай амжалтаар угталсаха ёhотойбди,—гэжэ хэлээд хүдэлмэришэдэйнгөө нюурнуудые шэртэн хараhанай удаа,—Орон доторнай үргэнөөр дэлгэрhэн бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, уялгануудые абаха болообди...—гэнэ.

— Мүрысөөндэ оролсохол ёhотойбди,—гээд олон хүнүүд зэргэ дабтаба.

—Манай мастерска участок ямар уялга абаха юм ааб,—гээд нэгэ хүдэр улаан шарайтай, уужам зулгы нюдэтэй басаган hураадхина. hүүлдэ мэдэхэдэмнай энэ басаган гурбан ахадүүнэрэй эгэшэ, модо хэмжэгшэ Валентина мүн байгаа.

Арга боломжоёо тооложо бодожо үзэхэдэмнай манай мастерска участок жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7-до дүүргээд, жэлэй дууhатар 10 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абабал ямар гээшэб. Зүбшэжэ үзэе хамтадаа — гээд хэлэнэ...

— Абамаар байна. Хэлээ хадаа хэжэл hалахабди, — гээд нэгэн хэлэнэ.

— Зүб, зүб, — гэжэ hуугшад бултадаа зүбшөөнэ.

Хамагhаа түрүүлэн тракторист Николай Кудрявцев бодожо, —би Агуухэ Октябриин hайндэрэй хүндэлэлдэ жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 1-дэ дүүргэхэб, мүнөө жэл трактoрайнгаа бүтээсые 12 мянган кубометртэ хүргэхэб. Энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө Василий Пермяковые социалистическэ мүрысөөндэ уринаб—гэбэ.

— Мүрысэе, бишни баhал тиимэ уялга абанаб, — гээд набтархан хара шарайтай хүбүүн хэлээдхинэ.

— hүүлээрнь бэшэниинь тус бүрез уялгануудые абажа, Октябриин hайндэртэ ажалай бэлэгтэй ерэхые хүн бүхэн хүсэнэ. Тиихэдэ аха дүүнэрhээ Алексей бодожо, — би Василитаяа хамта ноябриин 7 болотор жэл хахадай нормо дүүргэхэ, саашадаа табанжэлэй түсэбые гурбан жэлдэ дүүргэхэбди, — гэхэдэнь нүхэдынь ехэл баяртайгаар дүүргэхэл байха гэлдэнэ. hүүлдэнь Михаил бодожо, — би энэ жэлэй февральhаа эхилжэ хүдэлмэридөө орohон байнаб. Тиигэбэшье, ноябриин 7-до жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ, мүн табанжэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэеэ оролдохоб, — гэнэ.

Аха дүүнэрэй хэлээшэ хии талаар ошодоггүй юм. Мүнөө Василий Алексей хоёр энэ түрүүшын дүрбэ hара хахад соо 7 hара 12 хоногой нормо үгэжэ, ажалай амжалта туйлажа, алдар солоёо бүри суурхуулаа юм. Мүн Михаил гурба hара соо 4 hарын нормо үгөө. Энэл даа ахадүүнэрэй туйлажа байhан ажалай амжалта!

*) Түгэсхэл. Эхиниинь манай газе-майн 23-най номерто.

К. Е. Ворошилов Вьетнамай Демократическа Республикада айлшалжа байна

ХАНОЙ, майн 22. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов майн 22-ой үглөөгүүр Ханойдо ойрхоно баригдажа байгаа механическа заводто ошожо хараа. Энэ завод орон доторнай баригдажа байгаа эгээл түрүүшын машина бүтээдэг предприяти болохо юм гэжэ нүхэр Ворошиловтай завод соогуур ябалсаһан заводой директор Нгуен Лой хөөрэнэ.

Механическа, хабсаралгын цехүүд, мүн түмэрэй дарханай, модо болбосоруулгын болон бусад цехүүд заводто бии. Заводой дэргэдэ баригдажа байгаа металлургическа цех жэл бүри 2 мянган тонно шэрэм, булад хайлуулдаг болохо юм.

Хойшодоо бусаалтагүйгөөр экономическа туһаламжа үзүүлхэ тухай 1955 оной июльдэ баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор тус завод Советскэ Союзай туһаламжаар баригдана. Заводой бүхы түхеэрэлгэнь Советскэ Союзһаа асарагдаа. Москвагай, Ленинградай, Харьковай, Тбилисиин, Рязаниин болон Советскэ Союзай бусад олон городуудай машина бүтээдэг заводууд продукцяа иишэнь эльгээгээ юм. Модо болбосоруулха, модо хюрөөдэхэ цехүүд мүнөө бэлэн болоо. Механическа болон кузнечно-термическэ цехүүд хабсаргагдажа дүүрэхэ болоо. Энэ оной июль һарада тус завод хүсэд бэлэн болохо.

Ажал хүдэлмэридөө ямар бэрхэшээлнүүдтэй ушарнат гэжэ барилгын, мүн заводой хүтэлбэрилэгшэдһөө К. Е. Ворошилов асуугаа. Мэргэжэлтэй барилгашадаар, хүдэлмэришэдөөр дуталданабди гэжэ Нгуен Лой харюусаба. Гэбэшье, завод дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан советскэ мэргэжэлтэд бидэндэ ехээр туһаламжа үзүүлжэ, дүй дүршэлөө бидэндэ халан үгэхэһөө гадна, хэдэн зуун мэргэжэлтэдые бэлэдхээ юм гэжэ заводой директор хөөрэнэ.

Завод хаража дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр К. Е. Ворошилов заводой барилгашадтай, хүдэлмэришэдтэйнь уулзаа. Агууехэ советскэ арадай түлөөлэгшэ К. Е. Ворошиловай энэ завод ерэжэ хараһандань ехээр баярлажа байһан тухайгаа заводой директор хэлээд, үнэн зүрхэнһөө, ехэ туһаламжа вьетнам арадта үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ правительствода, бүхы совет арадта халуун баясхалан хүргэхыень К. Е. Ворошиловые гуйгаа.

К. Е. Ворошилов баяртайгаар угтаһанайнь түлөө заводой хүдэлмэришэдтэ, барилгашадтань баясхалан хүргөөд, Советскэ Союзай хүдэлмэришэдэй, таряашадай болон интеллигенциин зүгһөө Вьетнамай хүдэлмэришэдтэ халуун амаршалга хүргэбэ.

Машина бүтээдэг түрүүшынгээ завод барижа байхадаа, таанад промышленностиин түрүүшын эхин һуури табижа байна гээшэт. Манай энэ сагта нэгэшье орон машина, станоггүйгөөр, техникэгүйгөөр ажаһуужа шадахагүй. Гэбэшье, эдэ бүгэдые байгуулхын тулада нэтэрүү тэсэмгэйгээр, удаан һураха ёһотой.

Советскэ Союз ямар нэгэн хараһаналаар бэшэ, харин пролетарска интернационализмын үзэлдэ үндэһэлэн, социалистическэ лагериин нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө, танай арадай ажабайдалые һайжаруулхын түлөө таанадта ахадуүгэй туһаламжа үзүүлнэ.

Шэнэ ажабайдал байгуулха хэрэгтээ, ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлхэ тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень Вьетнамай хүдэлмэришэдтэ, бүхы арадтань К. Е. Ворошилов үгынгөө түгэсхэлдэ хүсэбэ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. Т. Федоренко хүдэлмэришэдэй урда тобшохон үгэ хэлээ.

Механическа заводые хараһанайнгаа һүүлээр К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй сугтаа ябалсаһан хүнүүд Ханой городые хараа, мүн нуурай тэг дунда оршодог мүргэлэй сүмэ хараһан байна. Ниислэл хотын хүн зон хүндэтэ айлшанаа халуунаар амаршалаа.

ПОРП-ын ЦК-гэй IX пленумэй шиидхэбэри

ВАРШАВА, майн 21. (ТАСС). Полышын хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, урдань Полышын Ниитын аюулгүйе сахидаг министерство байһан зургаан 1949—1955 онуудай туршада партиин хараа шугамые хазагайруулһан байгаа. Тиимэһээнь ПОРП-ын ЦК-гэй IX пленум тэндэ хүдэлһэн хүнүүдые партийна харюусалгада хабаадуулха гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

Тэндэ хүдэлэгшэдэй хэрэгые мүрдэхэ зорилгоор ПОРП-ын ЦК-гэй VIII пленум дээрэ комисси байгуулагдаһан байна. Урдань политбюрогой гэшүүн байһан Якуб Берман, тэрэшэлэн урдань политбюрогой гэшүүн, Ниитын аюулгүйе сахиха министр байһан Станислав Радкевич политическэ талаар хинамжа, шалгалта бэелүүлхэ, мүн аюулгүйе сахиха органуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ гэһэн партиин даалгабариие дүүргэжэ шадаагүй гэжэ комисси элирүүлээ.

Я. Берман С. Радкевич хоёрые ЦК-һаа, мүн партиһаа гаргаха гэжэ Центральна Комитет тогтоогоо. Гурбан жэлэй үнгэрөөд байхада тэдэнэр партида орохо тушаа мэдүүлгэ бариха эрхэтэй гэжэ пленум тогтооһон байна.

Урдань Ниитын аюулгүйе сахиха министрын орлогшо байһан Мечислав Метковский энээнэй урда тээ ЦК-һаа гаргагдаһан юм. Иимэ хэһээлтэ үшөө бага байна гэжэ ЦК мэдэрээд, тэрэниие партиһаа гаргаха гэжэ тогтоогоо.

Майн 20 үдэрэй туршада Суэцкэ каналаар 500 шахуу судна гараа

Суэцкэ канал дээрэ хүдэлмэрилһэн лоцмануудта правительственна шангууд барюулагдаба

ИСМАИЛИ, майн 21. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй сентябриин 15-да өөһэдынгөө правительствын захиралта дүүргэн, Англиин, Франциин болон гадаадын бусад гүрэнүүдэй лоцманууд канал дээрэ хүдэлхэһөө гэнтэ арсаһан юм. Суэцкэ канал дээрэ тэрэ үедэ хүшэр хүндэ байдал тохёолдоо һэн. Тэрэ хэсүү бэрхэ үедэ канал дээрэ хүдэлһэн олон лоцмануудта майн 20-до Исмаилида правительственна шангууд барюулагдаа. Египедэй 67, Грециин 12 лоцман «Габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаа.

Президент Насерай даалгабаряар эдэ шалгарһан лоцмануудта шангуудые барюулхадаа, Суэцкэ каналай захиргаанай правлениин генеральна директор Махмуд Юнес иигэжэ мэдүүлбэ: Египедэй лоцмануудай, тэрэшэлэн манай хани оронуудһаа ерэһэн лоцмануудай шэн габьяатайгаар хүдэлһэнэйнь ашаар канал тэрэ үедэ зогсоогдоогүй, харин урдынхяараал хүдэлмэрилжэ байһан байгаа. Суэцкэ каналай Египедэй гүрэндэ мэдэлтэй болгогдоходонь, каналай хүдэлмэридэнь империалистнууд һаалта хэжэ, тэрэнэй түлөө харюусалгыень Египедтэ тохохо гэжэ һэдэһэн байгаа. Гадаадын лоцмануудай хүдэлхэеэ болиходонь, Египедэй захиргаан каналые хүдэлгэжэ шадахагүй гэжэ империалистнууд тоолодог байгаа. Гэбэшье, империалистнуудай энэ һанаашалгань буруу һүрөө. Гадна, Египедые һүгэдүүлэн дараха гэһэн тэдэнэй һанаашалга мүн лэ хүсэлдөөгүй.

Мүнөө Суэцкэ каналаар суднанууд ямаршье һаадгүйгөөр гарана. Каналай һэргээгдэжэ, апрелиин 10-һаа эхилэн хүдэлдэг болоһонһоонь хойшо апрелиин 20 үдэрэй туршада элдэб олон гүрэнүүдэй 300 гаран судна каналаар гараа. Майн 20 үдэрэй туршада каналаар 500 шахуу судна гараад байна. Мүнөө Франциһаа бэшэ бүхы гүрэнүүдэй суднанууд каналаар гарана.

Ехэ гарзатай байгаашье һаань, Франциин засагаархид суднануудаа Суэцкэ каналаар гаргахагүй гэжэ аяар холуур тойруулан, ондоо замаар тэдээнээ эльгээнэ. Бусад бүхы гүрэнүүд, тэрэ тоодо урдань каналые эзэмдэжэ байһан гүрэнүүдшье суднануудаа Суэцкэ каналаар гаргана.

Ги Моллейн правительство унаа

ПАРИЖ, майн 22. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 21-нэй үдэшэлэн орой Франциин национальна суглаанай 250 гэшүүд Ги Моллейн правительствода этигэхэеэ болиһон тухайгаа мэдүүлээ. 213 гэшүүн Ги Моллейн правительствын түлөө голосовалаа. Тиигэжэ 16 һарын туршада засаг барижа байһан Ги Моллейн правительство олонхиин дуугаар унагаагдаба.

Зүгы олоор үсхэдэг болоёбди

Зүгы үсхэбэрилгэ олзо доход ехэтэй, мүн тарилгын элдэб ургасые дээшэлүүлхэдэ туһатай байһаниинь мэдээжэ. Манайшье республикын түрүү колхозууд ажахынгаа энэ һалбариие һайнаар хүгжөөжэ, ехэ олзо доход абадаг байна гээшэ.

Теэд энэ олзо доходтой ажахын һалбари республикын холын хойто аймагуудай нэгэн Баргажанай аймагта мүнөөшье болотор хүндэтэй дээрэ тоологдоогүй, тон гээгдэнги, нэгэ зарим колхозуудта һаалта шэнги болонхой гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

1947—1948 онуудһаа эхилжэ аймагай нэгэ зарим колхозууд, жэшээнь, Ленинэй, Маленковой, XVIII партсъездын, Ворошиловай нэрэмжэтэ, мүн бусад колхозууд зүгын ажахы эрхилжэ эхалһан байна. Энэ хадаа ехэ һайшаалтай хэмжээ ябуулга байгаа. Теэд тус колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ ажалдаа эзэн бэшээр хандажа, анхаралаа оройдоо табяагүй дээрэһээнь 10 жэлэй туршада худалдажа абаһан зүгынүүдынь ямаршье ашаг олзо үгөөгүй. Миил гаргаша хээгү, али ехэнхидээ хосоржо дууһаһан байна. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо зүгын 20 гаран бүлэ хосороо. Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо 1948—1954 онуудта худалдажа абтаһан зүгын 20 бүлэһөө мүнөө оройдоол гурбаниинь үлөө. XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрэгшэ зун зүгын бүлэ бүриһөө оройдоо 2—2 килограмм мёд суглуулагдаһан байна.

Шэрүүн хүйтэн уларилтай хойто аймагта зүгы муугаар үсхэбэрилэгдэнэ гэжэ аймагай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд баталан хэлэхые оролдодог. Иимэ бодомжо буруу ба гээгдэнги гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай аймагта зүгы олоор барижа, олзо доход ехээр абаха арга боломжо бии гээшэ. Уринска дунда һургуулида ажалладаг РСФСР-эй габьяата багша Тимофей Михайлович Молика һургуулидаа зүгы үсхэбэрилжэ, ехэ олзо олоо. Тэрээнэй жэшээгээр манай колхоз 1948 ондо зүгы үсхэбэрилжэ эхилһэн юм. Эгээн түрүүн зүгын 10 бүлэ худалдажа абаа һэмди. Зүгы үсхэбэрилхэнь түрүүшээртээ бэрхэшэг байгша һэн. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ үедэ дүй дүршэлгүй байхаһаа гадна, зүгын байха ямаршье түхеэрэлгэ, байрагүй байгаабди.

3 жэлэй үнгэрөөд байхада 1951 ондо манай колхоз зүгын 22 бүлэтэй боложо, тэдэнһээ нэгэ зунай туршада 1000 килограмм сэбэр мёд, 33 килограмм воск абаһан байна. Мүн тэрэ зун зүгын 22 бүлэһөө 13 шэнэ бүлэ абаа һэмди.

Мүнөө жэл манай колхоздо зүгын 85 бүлэ һайнаар үбэлжэжэ байна. Үбэлжэлгын үедэ зүгы үхүүлхэ ушар манда байгаагүй.

Зүгы үсхэбэрилжэ, гаргаша багатайгаар олзо доход ехээр абажа болохо байһые нэгэ иимэ баримта гэршэлнэ. 1956 ондо манай колхоз 1230 килограмм сэбэр мёд, 55 килограмм воск абаһан байгаа. Гадна, залуу зүгынүүдэй олошорһоной ашаар 10 шэнэ бүлэтэй болоо һэмди. Эдэ бүгэдэ хамта 20865 түхэригэй үнэ сэнтэй болоһон байна. Энэ продукциие абахадаа бидэ хамта дээрээ 9000 түхэриг гаргашалһан байнабди. Тиин манай колхоз 1956 ондо зүгын ажалһаа 12 мянга шахуу түхэриг олзо доход абаа.

Манай колхоз зүгые олоор үсхэбэрилжэ, тэрээнһээ олзо доход ехээр абадаг болобошье, зарим хүтэлбэрилэгшэднай энэ ажалые тоохогүй ябадал гаргадаг. «Зүгы хадаа миил дэлхэйдэ ябадаг юумэ ха юм. Тиимэһээ тэрээндэ юуншье хэрэггүй» гэжэ зарим хүнүүд һанадаг. Энэ хадаа тон буруу. Зүгыдэ һайн байра, үбэлэй хоол, зундаа мёд абаха элдэб ургамал хэрэгтэй гээшэ. Зунай үедэ мёд ехээр суглуулхын тулада зүгын байрануудта дүтэ элдэб тарилга хэхэ хэрэгтэй байна бшуу. Һүүлшын жэлнүүдтэ манай колхоз гречихэ, фацели, люцернэ, викэ гэхэ мэтэнүүдые таридаг болоо. Эдэнһээ мёд ехээр абтахаһаа гадна, эдеэ хоолой зүйл ба малай тэжээл элбэгээр абтаха байна. Жэшээнь, 1956 ондо 1 гектар гречихэһээ 10 центнер крупа, 1 гектар фацелиһээ 100 центнер силосэй ногоо абаһан байнабди.

Мүнөө хабар эдэ культурануудые бүри ехээр тариха зорилготойбди. Жэшээнь, 50-яад гектар гречихэ, 20 гектар фацели тарихабди. Энээнээ һайнаар ургуулбалнай, зүгымнай бүри түргөөр олошорхо, малай тэжээл ехээр хуряагдаха байна.

Н. Толстихин, Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой зүгышэн.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Хельсинки ерэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, майн 22. (ТАСС). Финляндиин парламентын уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Финляндиин парламентын 50 жэлэй ойе тэмдэглэлсэхээ Хельсинки ерээ. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ П. П. Лобанов делегациие толгойлно.

Финляндиин парламентын түрүүлэгшэ В. И. Сукселайнен, түрүүлэгшын орлогшонор В. Лескинен, Т. Куяла, парламентын секретарь А. Салерво, парламентын церемониймейстер Х. Вон Кнорринг гэгшэд советскэ делегациие Хельсинкиин вокзал дээрэ угтажа байгаа. Гадна, Финляндида байдаг СССР-эй посол В. З. Лебедев, советскэ посольствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд делегациие угталсаа.

Парламентын түрүүлэгшэ В. И. Сукселайнен делегациин гэшүүдые амаршалаа. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ П. П. Лобанов амаршалгадань харюусахадаа, халуунаар, урма баяртайгаар угтаһанайнь түлөө тэдээндэ баясхалан хүргөөд, советскэ арад Финляндиин ажалша, хүдэлмэришэ арадые гүнзэгы ехээр хүндэлдэг юм гэжэ хэлэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй болон Финляндиин парламентын холбоотой болоходонь, манай хоёр ороной арадуудай хани харилсаан улам бэхижэжэ, бидэнэр экономическа, соёл болбосоролой талаар улам ехэ холбоотой болохо байнабди. Энэмнай Советскэ Союзайшье, Финляндииншье арадуудта аша туһатай.

Зол жаргалтай, ехээр хүгжэн ажаһуухыень Финляндиин арадта П. П. Лобанов хүсэбэ.

Италида забастовконууд болоно

ПАРИЖ, майн 20. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Римһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, профсоюзай уряалаар барилгын хүдэлмэришэд майн 20-до забастовко эхилээ. Барилгашад салин хүлһыемнай дээшэлүүлэгты гэһэн эрилтэ табина. Бүхы орон дотор удаа дараагаар 800 мянган барилгын хүдэлмэришэд забастовко хэхэ байна. Майн 20-до Римдэ, мүн Лацио гэжэ нютагта забастовко эхилээ. Тэрээндэ 75 мянга шахуу барилгын хүдэлмэришэд хабаадана. Римэй бүхы барилгануудта хүдэлмэри зогсонхой.

По мүрэниие зубшан һуудаг хүдөө ажахын 80 мянган хүдэлмэришэд, мүн Павия провинциин 40 мянган хүдэлмэришэд забастовко хэһээр үнинэй. Майн 20-до Мантуя провинциин хүдөө ажахын хүдэлмэришэд забастовко эхилээ.

Олон нютагуудта полициинхид забастовкодо хабаадагшадай зариминь тушаагаа.

Баруун Германиин хилэ шадарай полициин ааша

БЕРЛИН, майн 21. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германиин хилэ шадарай полици Роза Тельманиие бүдүүлигээр баһамжалаа. Роза Тельман гээшэ Германиин хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ Эрнест Тельманэй һамган, мүн Равенсбрук гэжэ фашистнуудай концентрационно лагерьта һууһан хүн юм. Нацизмын үедэ мүрдүүлдэг байһан хүнүүдэй нэгэдэлэй IV конгресс Баруун Германида боложо, Роза Тельман тэрээндэ хабаадалсаһан байгаа. Роза Тельманэй Зүүн Германи ошохо гэжэ хилэ дээрэ байдаг Людвигштадт станци ерэхэдэнь, полициинхид тэрэниие ехэ шангаар нэгжэһэн байна. Мүн тэрэнэй абажа ябаһан юумэниинь тон ханамжатайгаар шалгагдаһан байгаа. Тиимэ «һэжэглэхээр» юумэ олоогүй дээрэһээ, хилэ шадарай полициинхид Мюнхендэ болоһон конгресстэ хабаадагшадта тараагдаһан, Роза Тельманэй абажа ябаһан материалынь абаһан байна. Фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй комитедэй гэшүүн (ГДР) Л. Эйнике гэгшэ мүн иимэ муухайгаар нэгжэгдээ.

Фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй комитет Баруун Германиин полициин иимэ зэрлиг муухайгаар аашалһыень буруушааба.

США-да һалхи шуурган болобо

НЬЮ-ЙОРК, майн 21. (ТАСС). Канзас штадай зүүн нютагуудта, мүн Миссури штадай баруун нютагуудта майн 20-ной үдэр аймшагтай шанга хүсэтэй һалхи шуурган болобо гэжэ Юнайтед пресс агентство мэдээсэнэ. Хэдэн городууд һандаргагдаа. Даб дээрэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, 35 хүн үхэһэн, 200 гаран хүн шархатаһан байна.

Оролдосотой хонишон

Цыпилма Цыреновна Дамбаева Яруунын аймагай «Путь социализма» колхозой эрхим хонишодой нэгэн юм. Энэ жэлдэ нүхэр Дамбаева 190 хониһоо 19[illegible] хурьга абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыпилма Цыреновна һайнаар түлжэжэ байһан хурьгадайнь нэгые үргөөд байна.

З. Веснинагай фото.

Түнхэнэй түрүү тракторист

Үглөөнэй наран үндыжэ, уула һарьдагуудай оройнуудые улаан алтанай үнгэ оруулан яларуулна.

Тракторай хүнхинөөн Баруун урагшаа уруудам Хүтэлэй талаар сууряатан дуулдана. «ДТ-54» маркын дизельнэ трактор хабарай пар хахалан ябана. Анзаһанай зүһэн урбуулһан газар харлан холоһоо харагдана. Энэ хадаа Түнхэнэй МТС-эй түрүү тракторист Даши-Цырен Осоров ажаллажа ябана. Бага наһанһаа трактор, машинануудта дуратай байһан Даши-Цырен һанаһандаа хүрөө. Мүнөө хорин табатай, наймадахи жэлээ трактористаар ажаллажа байна. Трактор, машинануудые һайнаар шуда[illegible] жэлһээ жэлдэ ажалай үндэр [illegible] жалта туйладаг болонхой. 195[illegible] һоо эхилэн жэл бүхэндэ Хүдөө[illegible] хын бүхэсоюзна выставкэдэ ха[illegible] далсажа, 4 медаляар шагна[illegible] хай, мүн нёдондо Бага алтан м[illegible] ляар шагнагдаа һэн.

Тэрэ туйлаһан амжалтану[illegible] раа һанаагаа амардаггүй, ура[illegible] эрмэлзэн ябадаг хүнүүдэй [illegible] ниинь мүн. Мүнөө өөрынгөө ха[illegible] най тракторист Цырен Бадлуе[illegible] ажаллаха зуураа үдэр бүхэн[illegible] гектарай орондо 9—10 гектар [illegible] тэр газар хахална.

Будажап Машкин[illegible]

Футбол

Футболоор СССР-эй кубок абахын түлөө мүрысөөн спортивна эхин организацинуудай дунда эхилбэ. Мүрысөөндэ Улан-Удэ городой спортивна эхин организацинуудай 28 команда хабаадалсана.

Шүүгдэһэн команда саашадаа наадаха эрхэгүй болохо, тэнсэһэн команданууд хоорондоо дахин мүрысэхэ юм.

«Байкал» стадион дээрэ «Звезда», «Строитель» бүлгэмэйхид уулзаа. Команданууд тэгшэ хүсэтэй байжа, наадаха сагайнгаа үнгэрхэдэ 3:3 тоотой болоод байба. Тэдэндэ нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ «Звезда» команда илаа.

Нүгөөдэрынь «Байкал» бүлг[illegible] 1-дэхи, ПВЗ-гэй «Локомоти[illegible] 3-дахи команданууд мүрысөө. [illegible] байкалайхид эмхитэйгээр наад[illegible] нүгөөдүүлээ 14:1 тоотойгоор [illegible] гээ.

«Авангард» гэжэ бүлгэмэй 27-дохи һургуулиин футболист[illegible] тай шангаар тулалдажа, 12:0 [illegible] тойгоор шүүгээ.

ПВЗ-гэй кузнечнэ цехын фу[illegible] листнар «Урожай» гэжэ бүлгэ[illegible] хидтэй «Пищевик» гэжэ ста[illegible] дээрэ наадаад, 12:1 тоото[illegible] шүүгдээ.

Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

Е. Никола[illegible]

Зунай сезондо зорюулагдаһан эстафетэ

Һаяхан Кяхта городто зунай сезоной нээлгэдэ зорюулагдаһан эстафетнэ урилдаан үнгэрбэ. Урилдаанда хамта 13 команда хабаадаһан байна. Һургуулиинхидһаа 2-дохи һургуулиин команда, техникумэй дундаһаа индустриальна [illegible] никумэйхид түрүү һуури эзэлэ[illegible]

Доржо Бондее[illegible]

АГЫН ҺОНИН

ХҮДӨӨ АЖАХЫН БҮХЭСОЮЗНА ВЫСТАВКЭДЭ ХАБААДАГШАД ШАГНАГДАБА

1956 ондо ВСХВ-дэ хабаадалсаһан округой колхозууд ба колхознигууд Бүхэсоюзна выставкын Главна Комитедэй шанда хүртэбэ. Могойтын районой «Коммунизм», Кировэй, Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд 1-дэхи шатын дипломдо, Агын районой Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо, Дульдургын районой «Ким», Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта хоёрдохи шатын диплом, киноустановко, Дульдургын районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо радиодамжуулдаг установко; Агын районой XIX съездын нэрэмжэтэ колхозой хониной фермэдэ библиотекэ үгтэбэ.

Мүн Ехэ алтан медаляар нэгэ хүн, Бага алтан медаляар нэгэ, Ехэ мүнгэн медаляар 6, Бага мүнгэн медаляар 11 хүн шагнагдаба.

ҺУРГУУЛИНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Округой колхозууд жэлһээ жэлдэ хүгжэн дэбжэжэ, арадай гэгээрэлэй ба соёл культурын хэрэгтэ горьтойхон зөөри һомолдог болоо. Жэшээнь, Могойтын районой Кировэй нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө хүсөөр 7 жэлэй һургуулиин байшан барижа эхилээ, мүн энэ районой «Коммунизм» колхоз эхин шатын һургуулиин байшан барижа байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд дунда һургуулиин дэргэдэ интернат (150 хүүгэдэй) барихаар шиидээд, 100 мянган түхэриг һомолбо. Энэнь 1957—58 онуудта баригдаха юм. Мүн Агын районой Хрущевой, Калининай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд 50—60 мянган түхэриг мүнгэ һургуулиин хэрэгтэ үгэхэ болобо.

10-дахи КЛАСС ДҮҮРГЭЭД КОЛХОЗ ОШОХОНЬ

Округой дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшад колхозуудтаа хүдэлхэ гэжэ хэлсэбэд. Һаяхан Дульдургын дунда һургуулиин арбадахи классай һурагшад өөрынгөө суглаан дээрэ Чкаловай нэрэмжэтэ колхоздо булта ошожо, хонин, мал ажал дээрэ хүдэлхөөр шиидээд, областиингоо һургуулинуудай арбадахи классай һурагшадта хандабад.

Удангүй, мүн энэ районой Таб[illegible] таанайн дунда һургуулиинхид тэдэнэй хандалга хаража үзөөд, бүгэдөөрөө өөһэд өөһэдынгөө колхоз ошожо хүдэлхэ гэжэ шиидээ.

ОКРУЖНОЙ ФЕСТИВАЛЬДА БЭЛЭДХЭНЭД

Июнь һарын 20-доор залуушуулай Окружной фестиваль болохо юм. Округой гурбан райондо ехэхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Агын һууриндахи классическа барилдаанай секци ажалаа һайжаруулаа. Секциин 20 гаран барилдаашад саг үргэлжэ һорёо хэнэ. Һая Чита городто болоһон «Урожай» общеcтвын областной мүрысөөндэ тэдэнэр ошожо, нэгэдэхи һуури эзэлһэн ба командараа Махач-Кала город ошохо болоо юм. Секциие 1-дэхи разрядай барилдааша нүхэр Бадмаев Цыден ударидана. Мүн Могойто һууринай боксёрнууд, футболистнууд фестивальда һайса бэлэдхэнэ.

ШОНОНУУДЫЕ ХЮДАНА

Дульдургын райондо шоно хюдаха хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Энэ жэлэй турша соо ангуушан нүхэр Шираб Дылгыров 5 шоно, 10 гүлгэ бариба. Мүн Узон сомоной ангуушад шоныи 11 гүлгэ, шандалиинхид—7 гүлгэ, табтаанайнхид—5 гүлгэ барижа, хамтадаа 33 гүлгэ, 6 томо шоно алагдаба.

Б. Дамдинжапов.

Редакторай орлогшо **О. ГОМБОЕВ[illegible]**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32 зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00432. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 2170.